

Κεφάλαιο Έκτο

Εθνοτικά Συναισθήματα και Εθνοτικές Στάσεις των Ελληνοαυστραλών Εφήβων

Στο παρόν κεφάλαιο εξετάζονται και αναλύονται οι συναισθηματικές διαστάσεις της εθνοπολιτισμικής ταυτότητας των Ελληνοαυστραλών εφήβων, οι οποίες έχουν ιδιαίτερη βαρύτητα, ακόμη και αν αποτελούν μη πραγματικό αλλά ιδεατό συνδετικό κρίκο με την ελληνικότητα και εκφράζονται ως πολιτισμικό ελάχιστο (Δαμανάκης 2007). Αυτές αναφέρονται πρώτο στον εθνοτικό αυτοπροσδιορισμό τους, δεύτερο στην εθνοπολιτισμική τους αυτοσυναίσθηση και τρίτο στις εθνοτικές τους στάσεις.¹⁵² Η εξερεύνηση αυτή είναι αναγκαία σύμφωνα με τους σκοπούς της έρευνας, αν λάβουμε υπόψη ότι α) η εθνοτική αυτοσυναίσθηση, β) ο εθνοτικός αυτοπροσδιορισμός και γ) οι εθνοτικές στάσεις της δεύτερης και τρίτης γενιάς αποτελούν κεντρικές παραμέτρους της εθνοτικής ταυτότητας, παράλληλα με τις εθνοπολιτισμικές πρακτικές (Phinney 1990).

6.1 Εθνοτικός Αυτοπροσδιορισμός και Εθνοπολιτισμική Αυτοσυναίσθηση

Στη διάρκεια του υποκεφαλαίου αυτού εξερευνάται ο τρόπος με τον οποίο αυτοχαρακτηρίζονται εθνοτικά οι μαθητές του δείγματος. Ιδιαίτερα, εξετάζονται τα εθνοπολιτισμικά τους συναισθήματα και η εθνοτική τους αυτοσυναίσθηση με βάση τις ακόλουθες διαστάσεις:

- α) Εθνοτικός αυτοχαρακτηρισμός και αιτιολόγησή του
- β) Ατομικό σύστημα αξιών και επιδιώξεων
- γ) Σημαντικές εθνοπολιτισμικές παράμετροι
- δ) Βαθμός εθνοτικής υπερηφάνειας
- ε) Συναισθήματα επικοινωνίας στα ελληνικά για ζητήματα ελληνικότητας με Έλληνες και μη Έλληνες
- στ) Η ελληνικότητα ως πλεονέκτημα ή μειονέκτημα
- ζ) Διλήμματα και προκλήσεις έκφρασης της ελληνικότητας και αιτιολογήσεις

Τα δεδομένα συγκεντρώθηκαν με κλειστές ερωτήσεις διαβαθμισμένου τύπου. Σε κάποιες ερωτήσεις ζητήθηκαν επιπλέον επεξηγηματικά σχόλια. Τα ευρήματα αναλύθηκαν κυρίως με στατιστικές μεθόδους. Επίσης, ορισμένα ευρήματα αναλύθηκαν με ποιοτικές μεθόδους. Οι κατανομές στατιστικών συχνοτήτων και τα αποτελέσματα για κάθε πεδίο διερεύνησης παρουσιάζονται στη συνέχεια:

α) Εθνοτικός αυτοπροσδιορισμός και η αιτιολόγησή του

Οι μαθητές του δείγματος αυτοπροσδιορίστηκαν εθνοτικά με βάση μια διαβαθμισμένη κλίμακα με επτά επιλογές. Οι κατανομές συχνοτήτων από τις απαντήσεις που δόθηκαν παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί:

¹⁵² Διευκρινιστικά αναφέρουμε ότι ο εθνοτικός αυτοπροσδιορισμός και η εθνοπολιτισμική αυτοσυναίσθηση συνεξετάζονται στο ίδιο υποκεφάλαιο.

**Πίνακας 6.1: Εθνοπολιτισμικός Αυτοπροσδιορισμός των Ελληνοαυστραλών Εφήβων
(Σε ποσοστά, N=329)**

	Βαθμός συμφωνίας: (5-4= Πάρα πολύ-Πολύ, 3=Μέτρια, 2-1=Λίγο-Καθόλου)	5-4	3	2-1
1	Ορθόδοξος	65.1	14.8	20.1
2	Ελληνοαυστραλός / λή	62.2	15.9	21.9
3	Αυστραλός με ελληνική καταγωγή	55.3	14.6	30.1
4	Έλληνας που ζει την Αυστραλία	46	16.4	37.6
5	Πολυπολιτισμικό πρόσωπο	37.3	22.3	40.4
6	Παγκόσμιος πολίτης	27.4	16.8	55.7
7	Κύπριος	9.8	4.0	86.2

Οι κατανομές συχνοτήτων εκφράζουν την πολλαπλότητα των εθνοπολιτισμικών αυτοπροσδιορισμών του δείγματος. Πρώτος αυτοπροσδιοριστικός όρος είναι ο όρος 'Ορθόδοξος'. Σχεδόν τα δύο τρίτα (65.1%) αποκρίθηκαν «Πάρα πολύ ή Πολύ», το 14.8% «Μέτρια» και ο ένας στους πέντε (20.1%) «Λίγο ή καθόλου». Δεύτερος κατά σειρά αυτοπροσδιορισμός είναι ο όρος 'Ελληνοαυστραλός'. Το 62.2% των μαθητών απάντησαν «Πάρα πολύ ή Πολύ», το 21.9% «Λίγο ή Καθόλου» και το 15.9% «Μέτρια». Τρίτος όρος αυτοπροσδιορισμού είναι 'Αυστραλός με ελληνική καταγωγή'. Το 55.3% των εφήβων απάντησαν «Πάρα πολύ ή Πολύ», το 30.1% «Λίγο ή καθόλου» και το 14.6% «Μέτρια». Ως τέταρτη επιλογή επιλέχθηκε ο όρος 'Έλληνας που ζει στην Αυστραλία' με τα παρακάτω ποσοστά: 46% «Πάρα πολύ ή Πολύ», 37.6% «Λίγο ή Καθόλου» και 16.4% «Μέτρια». Στην πέμπτη θέση τοποθετήθηκε ο όρος 'Πολυπολιτισμικό πρόσωπο', με τα ακόλουθα ποσοστά κατανομής: το 40.4% των ερωτηθέντων αποκρίθηκαν «Λίγο ή Καθόλου», το 37.3% «Πάρα πολύ ή Πολύ» και το 22.3% «Μέτρια». Στην επόμενη σειρά κατάταξης ήταν ο όρος 'Παγκόσμιος πολίτης' με τα παρακάτω ποσοστά: το 55.7% των μαθητών απάντησαν «Λίγο ή Καθόλου», το 27.4% «Πάρα Πολύ ή Πολύ», και το 16.8% «Μέτρια». Τέλος, μικρότερα ήταν τα ποσοστά των εφήβων που αυτοπροσδιορίστηκαν με τον όρο 'Κύπριος'. Το 86.2% απάντησαν «Λίγο ή Καθόλου», το 9.8% «Πάρα πολύ ή Πολύ» και το 4.0% «Μέτρια».

Τα προηγούμενα φανερώνουν ότι η εθνοτική ταυτοποίηση των Ελληνοαυστραλών εφήβων χαρακτηρίζεται από πολλαπλότητα, καθώς οι περιγραφές αυτοπροσδιορισμού τους αποτυπώνουν διαφορετικές ταυτόχρονα αποχρώσεις, οι οποίες δεν αλληλοαναιρούνται, αλλά συνιστούν συνθετικά συστατικά της πολιτιστικής τους ταυτότητας. Έτσι, αυτοχαρακτηρίζονται ταυτόχρονα σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό ως Ορθόδοξοι, ως Αυστραλοί ελληνικής καταγωγής, ως Ελληνοαυστραλοί, ως παγκόσμιοι πολίτες και πολυπολιτισμικά πρόσωπα. Ο επικρατέστερος αυτοχαρακτηρισμός τους ως 'Ορθόδοξοί' στη φάση αυτή δεν αποδίδει αποκλειστικά την πνευματική διάσταση του όρου, αλλά αποτελεί έκφραση εθνοτικού προσδιορισμού, δεδομένης της στενής σχέσης Ορθοδοξίας – Ελληνισμού και το γεγονός πως η ελληνική ορθόδοξη εκκλησία της διασποράς έχει εθνικό χαρακτήρα, απευθυνόμενη σε ένα συμπαγές εθνικά σύνολο

πιστών (Kyriakorouli Baltatzi 2005). Παράλληλα, τα υψηλά ποσοστά αυτοχαρακτηρισμού τους ως 'Ελληνοαυστραλοί' αναδεικνύουν τη συνειδητοποίηση της υβριδικής τους ταυτότητας και της διπολιτισμικότητάς τους. Την ίδια στιγμή οι περισσότεροι από τους μαθητές ταυτίζονται με τον όρο 'Αυστραλός ελληνικής καταγωγής', υπογραμμίζοντας την ενιαία ενισχυμένη ταυτότητα ως Αυστραλοί πολίτες. Επιπλέον, ένα σημαντικό τμήμα του δείγματος θεωρεί τον εαυτό του 'Έλληνα που ζει στην Αυστραλία', αντανακλώντας τις ιδεολογικές επιδράσεις που δέχονται από το οικογενειακό περιβάλλον. Το γεγονός ότι αυτοχαρακτηρίζονται, σε μικρότερο βαθμό, με όρους όπως 'παγκόσμιος πολίτης' και 'πολυπολιτισμικό πρόσωπο' δε σημαίνει αναγκαστικά περιορισμένη ταύτιση με την πολυπολιτισμικότητα ή την παγκοσμιότητα, αλλά έλλειψη εξοικείωσης με τους όρους. Συνεπώς, τα προηγούμενα εκφράζουν μια πολλαπλότητα ταυτοτήτων, σε ιδεολογικό επίπεδο, δικαιώνοντας τις σύγχρονες επιστημονικές αντιλήψεις για τον πολυδιάστατο χαρακτήρα της εθνοτικής ταυτότητας. Οι πολυφασματικές αυτές εθνοτικές περιγραφές, αντανακλούν τον πολύπτυχο χαρακτήρα της, ανάλογα με τις συνθήκες κοινωνικοποίησης των εφήβων.

Οι προηγούμενες απόψεις θεμελιώθηκαν παραπέρα και από τα γραπτά σχόλια των εφήβων, όταν τους ζητήθηκε να αιτιολογήσουν τον εθνοτικό τους αυτοπροσδιορισμό. Η πλειοψηφία του δείγματος εκφράστηκε με σχόλια που επιβεβαιώνουν τον ενιαίο χαρακτήρα της ταυτότητάς τους. Όπως δήλωσε emphaticά ένας μαθητής «νιώθω Έλληνας και Αυστραλός μαζί. Αλλά δεν είμαι μισός Αυστραλός και μισός Έλληνας, δηλαδή δεν αισθάνομαι κάτι κατώτερο από τους Αυστραλούς, που έχουν καταγωγή από την Αγγλία ή από τους Έλληνες της Ελλάδας. Είμαι και τα δύο μαζί» (μαθητής 124). Η παραπάνω άποψη εκφράζει σε μεγάλο βαθμό τα συναισθήματα των περισσότερων Ελληνοαυστραλών εφήβων, επιβεβαιώνοντας πως ο χαρακτήρας της ταυτότητας αδιάσπαστος. Ενδιαφέρουσα ήταν η άποψη και ενός άλλου μαθητή: «δε νομίζω ότι είναι σωστό να λέμε είμαστε μισοί Αυστραλοί και μισοί Έλληνες. Αισθάνομαι ότι έχω μια ταυτότητα που δεν είναι χωρισμένη σε κομμάτια» (μαθητής 105). Για τους μαθητές αυτούς ο χαρακτήρας της ταυτότητάς τους είναι ενιαίος. Δηλαδή, νιώθουν πως είναι και τα δύο ταυτόχρονα, ακόμα και σε περιπτώσεις όπου παρατηρείται περιορισμένη γνώση της ελληνικής γλώσσας και επαφή με την Ελλάδα.

Άλλη ομάδα μαθητών έδωσε έμφαση στην αυτοσυνειδησή τους ως 'Έλληνες που ζουν στην Αυστραλία'. Οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν του τύπου: «γεννήθηκα στην Ελλάδα και είναι το σπίτι μου. Ήρθα μικρός στην Αυστραλία, αλλά νιώθω να ανήκω στην ελληνική κουλτούρα» (μαθητής 39), ενώ άλλος μαθητής υπογράμμισε σχετικά «είμαι Έλληνας επειδή οι πρόγονοί μου ήταν Έλληνες. Αν φυτέψεις μια ελιά καλαμών στην Αυστραλία πάλι θα παραμένει ελιά καλαμών» (μαθητής 145). Οι προσεγγίσεις των μαθητών αυτών συνιστούν μειοψηφία και παραπέμπουν στην ιδεολογία ότι η εθνότητα παραμένει αναλλοίωτο μέγεθος στο χρόνο, αποτελώντας περισσότερο κληρονομούμενη ιδιότητα, παρά προϊόν κοινωνικών αλληλεπιδράσεων, διαπίστωση η οποία δεν είναι καθολικά αποδεκτή, σύμφωνα με το θεωρητικό πλαίσιο.

Μια τρίτη ομάδα εφήβων αναφέρθηκε στη διπλή πολιτισμική της ταυτότητα, την ελληνοαυστραλιανή, η οποία ενσαρκώνεται πολύμορφα από ισχυρή ελληνική αυτοσυναίσθηση μέχρι συμβολική ελληνικότητα. Μια υποομάδα των ερωτηθέντων που συναισθάνεται ισχυρή ταυτοποίηση με το αγγλόγλωσσο πολιτισμικό τους κεφάλαιο και τα πολιτισμικά πρότυπα της κυρίαρχης αγγλοσαξονικής ομάδας στην Αυστραλία, δήλωσαν 'Αυστραλοί ελληνικής καταγωγής'. Οι απαντήσεις είχαν παρόμοιο περιεχόμενο όπως η ακόλουθη άποψη: «Νιώθω περισσότερο Αυστραλός και λιγότερο Έλληνας, επειδή γεννήθηκα και μεγάλωσα εδώ και τα ελληνικά μου είναι λίγα» (μαθητής 133). Οι μαθητές που θεωρούν πως συνδυάζουν ισορροπημένα τις αξίες δυο πολιτισμικών συστημάτων προέβηκαν σε σχόλια όπως: «Είμαι Αυστραλός επειδή το παρόν, το μέλλον και τα όνειρά μου βρίσκονται εδώ. Είμαι Έλληνας λόγω καταγωγής και επειδή ζούμε ελληνικά στο σπίτι» (μαθητής 154). Άλλος πληροφορητής τόνισε «το ένα κομμάτι της ταυτότητάς μου ενισχύει και δυναμώνει το άλλο. Μπορώ να κινούμαι σε ελληνικό αλλά και αυστραλιανό περιβάλλον. Επικοινωνώ και στις δυο γλώσσες» (μαθητής 199). Δηλαδή, σύμφωνα με την παραπάνω άποψη, ο βαθμός χρήσης της ελληνικής γλώσσας εκφράζει σε σημαντικό βαθμό και την παράλληλη ανάπτυξη των δυο πολιτισμικών κεφαλαίων.

Ξεχωριστό ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι απόψεις μαθητών από διεθνικούς γάμους. Σε περιπτώσεις που διασταυρώνονται περισσότερες εθνοτικές καταγωγές και μάλιστα διαφορετικές από την επικρατούσα αγγλοσαξονική κουλτούρα, τότε η εθνοπολιτισμική ταυτοποίηση αποκτά ακόμα πιο σύνθετο και πιο πολύπλοκο χαρακτήρα. Ενώ, για ορισμένους μαθητές της ομάδας αυτής, η διπολιτισμικότητα αποτελεί βασικό τους χαρακτηριστικό, για άλλους η πολυπολιτισμικότητα και η άντληση περιγραφών από περισσότερους από δυο πολιτισμούς συνιστά κεντρική διάσταση του αυτοπροσδιορισμού τους. Συνήθως, στα σχόλια εκφράζεται η άποψη ότι το αγγλόγλωσσο πολιτισμικό τους κεφάλαιο είναι ισχυρότερο από το ελληνικό ή των εθνοτικών κεφαλαίων που φέρει ο μαθητής. Εκπρόσωπος των απόψεων αυτών τόνισε χαρακτηριστικά: «Είμαι στο μισό Έλληνας από τη μεριά της μητέρας μου και μισός Βρετανός από τη μεριά του πατέρα μου. Δεν έχω μεγάλη εξοικείωση με την ελληνική κουλτούρα, αλλά κάποιες πινελιές ελληνικότητας, λίγο ελληνικό χρώμα που ομορφαίνει τη ζωή μου, με γεύσεις ελληνικές, γεύσεις που ετοιμάζει η γιαγιά» (μαθητής 67). Δηλαδή, διαπιστώνονται ίχνη ελληνικότητας, και μετάβαση από το ένα πολιτισμικό σύστημα στο άλλο, με χαλαρή συνειδητοποίηση της εθνοτικής καταγωγής και επιλεκτική ταύτιση με πτυχές ελληνικότητας όπως η ελληνική διατροφή. Για άλλους διεθνικούς μαθητές, η σταδιακή απώλεια των στοιχείων ελληνικότητας συνοδεύεται από προσκόλληση σε άλλη εθνοτική κουλτούρα, όπως βλέπουμε στο παράδειγμα: «Δεν έχω πολλές εμπειρίες από την ελληνική κουλτούρα. Είμαι πιο κοντά στην κουλτούρα των Σαμόα. Με τη μητέρα μου συμμετέχουμε στην κοινότητα των Σαμόα» (μαθητής 84). Άλλος μαθητής υπογράμμισε παρόμοια: «έχω ισχυρές κινέζικες επιρροές (γλώσσα, κουλτούρα) και περνώ πολύ χρόνο με τη μητέρα μου που είναι Κινέζα. Τον πατέρα μου που είναι Έλληνας τον βλέπω λίγο, επειδή εργάζεται ως αργά. Οι Έλληνες παππούδες μου ζουν στην Ελλάδα και τους είδα μια φορά» (μαθητής 39). Σε περιπτώσεις όπως οι παραπάνω είναι φανερό ότι οι μαθητές της ομάδας αυτής έχουν συνείδηση της διπολιτισμικότητάς τους ή πολυπολιτισμικότητάς τους. Ωστόσο, η επαφή τους με τον ελληνικό τρόπο ζωής

παρέμεινε περιορισμένη, με αποτέλεσμα να έχουν επιδερμική σχέση με την ελληνικότητα, εκφράζοντας αυτό που επισημάνθηκε ως πολιτισμικό ελάχιστο ή αλλιώς συμβολική ελληνική ταυτότητα.

Μια άλλη υποομάδα πληροφορητών από διεθνικούς γάμους υπογράμμισαν την ισορροπημένη τους σχέση με περισσότερες από δύο εθνοπολιτισμικές ταυτότητες, παράλληλα με την αυστραλιανή τους υπόσταση. Μαθητής της ομάδας αυτής δήλωσε: «νιώθω Αυστραλός, αλλά με ελληνική και ιταλική καταγωγή. Δε μπορώ να διακρίνω πού ανήκω συναισθηματικά περισσότερο, εδώ ή εκεί. Τα ελληνικά μου είναι καλύτερα από τα ιταλικά μου, αλλά είμαι υπερήφανος και για την ιταλική μου καταγωγή» (μαθητής 183). Άλλοι μαθητές από διεθνικούς γάμους ανέδειξαν διαφορετικές ερμηνείες στην έννοια της αυστραλιανής ταυτότητας. Όπως δήλωσε ένας μαθητής, «αισθάνομαι Αυστραλός, αλλά όχι όπως οι συμμαθητές μου με αγγλοσαξονική καταγωγή, αφού η μητέρα μου είναι Ελληνίδα και ο πατέρας μου Λιβανέζος. Από κάθε κουλτούρα έχω πάρει διαφορετικά στοιχεία για να είμαι αυτό που είμαι» (μαθητής 201). Παρόμοια είναι και η επόμενη άποψη: «Νιώθω κυρίως Αυστραλός, αλλά ποιοι είναι Αυστραλοί; Όλοι αυτοί που άφησαν τις πατρίδες τους και ήρθαν εδώ. Τα αγγλικά είναι η γλώσσα μου. Την ίδια στιγμή είμαι ορθόδοξος, όμως μου αρέσει να πηγαίνω και στην καθολική εκκλησία, επειδή ο πατέρας μου είναι Καθολικός» (μαθητής 265). Άλλη ενδιαφέρουσα άποψη που ενισχύει τα προηγούμενα είναι: «Ζω στην Αυστραλία και νιώθω υπερηφάνεια για την ελληνική και σερβική μου καταγωγή και εμπλουτίζω τον πολυπολιτισμό. Αισθάνομαι πολυπολιτισμικό πρόσωπο επειδή έχω διαφορετικές κουλτούρες και αλληλεπιδρώ με άλλες κουλτούρες» (μαθητής 176).

Αποτελεί αξιοπαρατήρητο γεγονός, σε περιπτώσεις διεθνικών γάμων, η ταυτοποίηση με την ελληνικότητα, μέσα από τη στενή σχέση και τις κοινές δραστηριότητες με συγγενικά πρόσωπα ελληνικής καταγωγής. Στο πλαίσιο αυτό τοποθετείται και η ακόλουθη άποψη μαθητή: «Μόνο ο ένας παππούς μου είναι Ελληνοκύπριος, οι υπόλοιποι έχουν άλλες καταγωγές. Αισθάνομαι κοντά στην ελληνική κουλτούρα επειδή περνάμε με τον παππού πολλές ώρες και είμαι περήφανος για αυτόν. Αλλά, οι αδερφές μου είναι πιο αυστραλοποιημένες» (μαθητής 142).

Με βάση τα προηγούμενα επιβεβαιώνεται η πολύμορφη εθνοπολιτισμική αυτοαντίληψη του δείγματος. Οι σύγχρονοι Ελληνοαυστραλοί έφηβοι υιοθετούν και υπερασπίζονται μια ενιαία πολιτισμική αναφορά με άλλους συνομήλικους τους και την κοινή εθνική τους ταυτότητα ως Αυστραλοί πολίτες, ανεξάρτητα καταγωγής. Ταυτόχρονα, η εθνοπολιτισμική ταυτοποίηση, ως αυτοπροσδιορισμός εκφράστηκε με τη συνύπαρξη δύο η περισσότερων πολιτισμικών εαυτών. Ωστόσο, δεν εκφράστηκαν επαρκή σχόλια για ταυτότητες όπως η διασπορική και η παγκόσμια ταυτότητα. Αυτό δε σημαίνει την απουσία των ταυτοτήτων αυτών, αλλά τη μη συνειδητοποίησή τους, όπως για παράδειγμα η διαμόρφωση μιας ενιαίας παγκόσμιας νεανικής ταυτότητας, πέρα από κράτη και ηπείρους.

β) Ατομικό σύστημα αξιών και επιδιώξεων

Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι προσωπικές αξίες και επιδιώξεις των εφήβων, οι οποίες αποτελούν το ευρύτερο πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται οι εθνοπολιτισμικές τους αξίες. Συγκεκριμένα, υποβλήθηκε η ερώτηση «ποιες από τις παρακάτω επιδιώξεις και αξίες θεωρείς σημαντικές για τον εαυτό σου;» Όπως παρατηρούμε στον επόμενο πίνακα οι αξίες αυτές εκπροσωπούν εφτά επιλεγμένα πεδία μεταξύ των οποίων και η επαφή με την ελληνοαυστραλιανή κουλτούρα.

Πίνακας 6.2: Κλίμακα Προσωπικών Αξιών και Επιδιώξεων (Σε ποσοστά, N=329)

	Βαθμός συμφωνίας: (5-4= Πάρα πολύ-Πολύ, 3=Μέτρια, 2-1=Λίγο-Καθόλου)	5-4	3	2-1
1	Κοινωνικοποίηση με καλούς φίλους	86.7	8.8	4.5
2	Ακαδημαϊκή και σχολική πρόοδος	85.8	8.4	5.8
3	Διασκέδαση, έξοδοι, ταξίδια, μόδα, κατανάλωση αγαθών και ρούχων	80.8	15.9	3.3
4	Αθλητισμός	72.2	13.7	14.1
5	Διαφύλαξη των οικογενειακών αξιών	70.5	17.3	12.2
6	Ανάπτυξη ισορροπημένης διπολιτισμικής/διαπολιτισμικής ταυτότητας (συνδυασμός δύο ή περισσότερων κουλτούρων)	69.7	24.2	6.1
7	Αποφυγή αρνητικών επιρροών όπως το αλκοόλ, και επιζήμιες παρέες	61.5	27.9	10.6

Οι κατανομές συχνοτήτων δείχνουν προβάδισμα σημαντικότητας στην παράμετρο 'κοινωνικοποίηση με καλούς φίλους': το 86.7% των μαθητών τη θεωρεί «Πάρα πολύ ή πολύ» σημαντική αξία στη ζωή τους, το 8.8% «Μέτρια» και το 4.5% «Λίγο ή Καθόλου». Δεύτερη σημαντική παράμετρος και αξία στη ζωή τους είναι 'η ακαδημαϊκή και σχολική πρόοδος': το 85.8% πιστεύει πως είναι «Πάρα πολύ ή πολύ» σημαντική αξία στη ζωή τους, το 8.4% «Μέτρια» και το 5.8% «Λίγο ή Καθόλου». Τρίτη επιδίωξη και αξία είναι η παράμετρος 'διασκέδαση, έξοδοι, ταξίδια, μόδα, κατανάλωση αγαθών και ρούχων', με το 80.8% να τη θεωρεί ως «Πάρα πολύ ή πολύ» σημαντική αξία, το 15.9% «Μέτρια», ενώ το 3.3% δήλωσε «Λίγο ή καθόλου». Την τέταρτη θέση καταλαμβάνει 'ο αθλητισμός'. Το 72.2% δήλωσε «Πάρα πολύ ή πολύ» σημαντική επιδίωξη, το 13.7% «Μέτρια» και το 14.1% «Λίγο ή Καθόλου». Η 'διαφύλαξη των οικογενειακών αξιών' αποτέλεσε την πέμπτη κατά σειρά αξία σε ποσοστά σημαντικότητας. Συγκεκριμένα, το 70.5% των μαθητών τις εκλαμβάνουν ως «Πάρα πολύ ή πολύ» σημαντική αξία στη ζωή τους, το 17.3% «Μέτρια» και το 12.2% «Λίγο ή Καθόλου». Στην έκτη θέση βρίσκεται η 'ανάπτυξη ισορροπημένης διπολιτισμικής/διαπολιτισμικής ταυτότητας (συνδυασμός δύο ή περισσότερων κουλτούρων)'. Το 69.7% απάντησε «Πάρα πολύ ή πολύ» σημαντική αξία, το 24.2% «Μέτρια» αξία και το 6.1% αποκρίθηκε «Λίγο ή Καθόλου». Στην έβδομη θέση τοποθετήθηκε η παράμετρος 'αποφυγή αρνητικών επιρροών όπως το αλκοόλ, και επιζήμιες παρέες'. Το 61.5% αποκρίθηκε «Πάρα πολύ ή πολύ», το 27.9% απάντησε «Μέτρια» και το 10.6% είπε «Λίγο ή Καθόλου».

Συζητώντας τα προηγούμενα, υποστηρίζεται ότι η αποκρυπτογράφηση της κλίμακας προσωπικών αξιών και επιδιώξεων των Ελληνοαυστραλών εφήβων ήταν χρήσιμη, αφού έδωσε τις συντεταγμένες μέσα στις οποίες τοποθετείται η εθνοπολιτισμικότητά τους και για το λόγο αυτό μελετήθηκαν. Ισχυρή εμφανίστηκε η προσήλωση του δείγματος σε αξίες που τους προσδιορίζουν ηλικιακά στα όρια της ευρύτερης

αυστραλιανής κοινωνίας. Αυτές συμπεριλαμβάνουν τη 'κοινωνικοποίηση με καλούς φίλους', αντανακλώντας την αυξημένη ηλικιακή τους ανάγκη να ανήκουν και να αλληλεπιδρούν με ομάδες συνομήλικων. Επίσης, η 'ακαδημαϊκή και σχολική πρόοδος' αποτελεί κεντρική επιδίωξη μεγάλου ποσοστού Ελληνοαυστραλών εφήβων, χωρίς ωστόσο η επιδίωξη αυτή να υλοποιείται πάντα στην πράξη. Άλλωστε γενικότερα, η δεύτερη γενιά μεταναστευτικών ομάδων διακρίνεται ακαδημαϊκά, ενώ η σχολική πρόοδος της τρίτης γενιάς εξομοιώνεται με τον μέσο όρο σχολικής απόδοσης. Το ίδιο παρατηρείται και στην Αυστραλία με τους Έλληνες. Επιπλέον, τα υψηλά ποσοστά που δόθηκαν στη διάσταση 'διασκέδαση, έξοδοι, ταξίδια, μόδα, κατανάλωση αγαθών και ρούχων' φανερώνει και τα καταναλωτικά πρότυπα της εποχής μας, από τα οποία επηρεάζονται άμεσα οι Ελληνοαυστραλοί έφηβοι. Ο 'αθλητισμός' φαίνεται να αντιπροσωπεύει σημαντική αξία για μεγάλο ποσοστό του δείγματος, κάτι που επιβεβαιώνεται και πρακτικά από τα ευρήματα του προηγούμενου κεφαλαίου. Παράλληλα, η κλίμακα αξιών του δείγματος αναφέρεται σε διαστάσεις με επίκεντρο την οικογένεια και την εθνοπολιτισμικότητα. Η 'διαφύλαξη των οικογενειακών αξιών' συγκεντρώνει την αποδοχή των περισσότερων πληροφορητών, οι οποίες ωστόσο διαφοροποιούνται από περίπτωση σε περίπτωση. Η 'ανάπτυξη ισορροπημένης διπολιτισμικής/διαπολιτισμικής ταυτότητας (συνδυασμός δύο ή περισσότερων κουλτούρων)', αποτυπώνεται επίσης σε παρόμοια υψηλά ποσοστά σημαντικότητας για περισσότερο από τα δύο τρίτα των μαθητών.

γ) Σημαντικές εθνοπολιτισμικές παράμετροι

Στη συνέχεια εξετάζονται οι εκτιμήσεις των μαθητών για εννέα εθνοπολιτισμικές παραμέτρους, ως δείκτες ελληνικότητας. Η σχετική ερώτηση που υποβλήθηκε ήταν: «Ποιες από τις ακόλουθες αξίες προσδιορίζουν περισσότερο ένα πρόσωπο ως Ελληνοαυστραλό;» Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των μετρήσεων.

**Πίνακας 6.3: Κλίμακα Ελληνοαυστραλιανών Αξιών και Επιδιώξεων
(Σε ποσοστά, N=329)**

	Βαθμός συμφωνίας: (5-4= Πάρα πολύ-Πολύ, 3=Μέτρια, 2-1=Λίγο-Καθόλου)	5-4	3	2-1
1	Στενή οικογενειακή ζωή	81	13.7	5.3
2	Επικοινωνιακή δεξιότητα στα ελληνικά	77.5	12.8	9.8
3	Επαφή με τον ελληνικό τρόπο ζωής και παραδόσεις	76.4	9.9	13.7
4	Κοινωνικοποίηση με άλλους Έλληνες και φίλους ελληνικής καταγωγής	63.6	26.1	10.3
5	Παρακολούθηση ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης	59.1	17.4	23.5
6	Υιοθέτηση ελληνικής διατροφής	58.1	27.7	14.2
7	Γνώση ελληνικών παραδοσιακών χωρών	50.9	27.4	21.7
8	Εκκλησιασμός	48.7	23.9	27.5
9	Πληροφόρηση για την ελληνική ιστορία και κουλτούρα	47.3	29.6	23.1

Η μεταβλητή με τα υψηλότερα ποσοστά σημαντικότητας είναι 'η στενή οικογενειακή ζωή'. Το 81% των μαθητών απάντησαν ότι τη θεωρούν ως «Πάρα πολύ ή Πολύ» σημαντική αξία, ενώ το 13.7% «Μέτρια» και το 5.3% «Λίγο ή καθόλου». Στη δεύτερη θέση σημαντικότητας κατατάσσεται 'η επικοινωνιακή δεξιότητα στα ελληνικά' με τα εξής ποσοστά: το 77.5% των εφήβων αποκρίθηκαν «Πάρα πολύ ή Πολύ»,

το 12.8% «Μέτρια» και το 9.8% «Λίγο ή καθόλου». Στην τρίτη σειρά σπουδαιότητας τοποθετείται η επαφή με τον ελληνικό τρόπο ζωής και παραδόσεις: το 76.4% αποκρίθηκαν «Πάρα πολύ ή Πολύ», το 13.7% «Λίγο ή καθόλου» και το 9.9% «Μέτρια». Τέταρτη παράμετρος σημαντικότητας θεωρείται η κοινωνικοποίηση με άλλους Έλληνες και φίλους ελληνικής καταγωγής, με ποσοστά: 63.6% «Πάρα πολύ ή Πολύ», 26.1% «Μέτρια» και 10.3% «Λίγο ή καθόλου» σημαντική. Στην πέμπτη θέση ακολουθεί η παρακολούθηση ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης. Το 59.1% των μαθητών αποκρίθηκαν «Πάρα πολύ ή Πολύ» σημαντική αξία, το 23.5% «Λίγο ή καθόλου» και το 17.4% «Μέτρια». Στην έκτη θέση σημαντικότητας ακολουθεί η υιοθέτηση ελληνικής διατροφής. Το 58.1% τη θεωρεί «Πάρα πολύ ή Πολύ» σημαντική, ως δείκτη ελληνικότητας, το 27.7% «Μέτρια» και το 14.2% «Λίγο ή Καθόλου». Στην έβδομη θέση κατατάσσεται η γνώση ελληνικών παραδοσιακών χορών: το 50.9% των μαθητών δήλωσαν «Πάρα πολύ ή Πολύ», το 27.4% «Μέτρια» και το 21.7% «Λίγο ή Καθόλου». Η επόμενη παράμετρος σημαντικότητας είναι ο εκκλησιασμός: το 48.7% των εφήβων αποκρίθηκαν «Πάρα πολύ ή πολύ» σημαντική διάσταση, το 27.5% «Λίγο ή καθόλου» και το 23.9% «Μέτρια». Καταληκτικά, στην ένατη θέση τοποθετείται η πληροφόρηση για την ελληνική ιστορία και κουλτούρα: το 47.3% των ερωτηθέντων απάντησαν «Πάρα πολύ ή Πολύ», το 29.6% «Μέτρια» και το 23.1% «Λίγο ή καθόλου».

Συζητώντας τα προηγούμενα ευρήματα, η πρώτη βασική διαπίστωση είναι πως η στενή οικογενειακή ζωή αποτελεί κεντρική αξιακή αναφορά των Ελληνοαυστραλών εφήβων, σε σχέση με την ελληνικότητά τους, όπως φάνηκε και από την προηγούμενη συζήτηση για τη διαφύλαξη των οικογενειακών αξιών. Μια δεύτερη διαπίστωση είναι σχετική με την επικοινωνιακή δεξιότητα στα ελληνικά, όπου εντοπίζεται μια αντίφαση. Ενώ σε συναισθηματικό-ιδεολογικό επίπεδο η γνώση της ελληνικής εκτιμάται ως κεντρικός δείκτης ελληνικότητας, στην πράξη, όπως φάνηκε από τα αποτελέσματα του προηγούμενου κεφαλαίου η επικοινωνιακή δεξιότητα του δείγματος στα ελληνικά εμφανίζεται υποδεέστερη της αξίας που της αποδίδουν ιδεολογικά.

Παράλληλα, οι Ελληνοαυστραλοί έφηβοι, από ιδεολογική προσέγγιση θεωρούν σημαντικούς δείκτες ελληνικότητας την επαφή με τον ελληνικό τρόπο ζωής και παραδόσεις, την κοινωνικοποίηση με άλλους Έλληνες και φίλους ελληνικής καταγωγής και την παρακολούθηση ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης. Ιδιαίτερα, για τους μαθητές που χαρακτηρίζονται από «ψηγάματα ελληνικότητας» και περιορισμένη αλληλεπίδραση με την ελληνική γλώσσα και πολιτισμό, οι τάξεις των ελληνικών αποτελούν κεντρικό συντελεστή εθνοπολιτισμικής πληροφόρησης και διαμόρφωσης. Παρόμοια, και η υιοθέτηση ελληνικής διατροφής» συγκέντρωσε υψηλά ποσοστά, ως πεποίθηση, αλλά όπως φάνηκε από τις αναλύσεις μόνο το 39.1% των ελληνοαυστραλιανών οικογενειών ακολουθεί στην πράξη «πολύ συχνά ή συχνά» το ελληνικό διαιτολόγιο. Μια άλλη επισήμανση αφορά τον εκκλησιασμό των μαθητών. Αποτυπώνεται με αρκετά χαμηλότερα ποσοστά σημαντικότητας, συγκρινόμενος με τα αποτελέσματα άλλης έρευνας στο χώρο των ΕΗΣ, στην οποία σχεδόν τα δύο τρίτα των πληροφορητών θεωρούσαν τον εκκλησιασμό σημαντική έκφραση ελληνικότητας (Kyriakopoulou Baltatzi 2005). Η διαφοροποίηση αυτή είναι εύλογη, αν λάβουμε

υπόψη τον εθνο-θρησκευτικό χαρακτήρα των ΕΗΚ. Καταλήγοντας, παρατηρούμε ότι αποδίδεται μέτρια σπουδαιότητα στην 'πληροφόρηση για την ελληνική ιστορία και κουλτούρα'. Αυτή η τάση εναρμονίζεται με το γεγονός ότι οι μαθητές δε διδάσκονται εκτεταμένα την ελληνική ιστορία, ώστε ενδεχομένως να απέδιδαν στην ιστορική γνώση μεγαλύτερη σπουδαιότητα, ως διάσταση ελληνικότητας.

δ) Βαθμός εθνοπολιτισμικής υπερηφάνειας

Η επόμενη ερώτηση που υποβλήθηκε στους ερωτηθέντες αφορούσε τον βαθμό εθνοτικής τους υπερηφάνειας. Συγκεκριμένα, ζητήθηκε να εκφράσουν πόσο υπερήφανοι αισθάνονται για την ελληνική τους καταγωγή, την Ορθόδοξη πίστη τους, την αρχαία Ελλάδα, τη σύγχρονη Ελλάδα, την πολυπολιτισμική αυστραλιανή κοινωνία και την ελληνορθόδοξη ομογένεια στην Αυστραλία. Οι απαντήσεις που δόθηκαν παρουσιάζονται στατιστικά στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 6.4: Εθνοπολιτισμική Υπερηφάνεια (Σε ποσοστά, N=329)

	Βαθμός συμφωνίας: (5-4= Πάρα πολύ-Πολύ, 3=Μέτρια, 2-1=Λίγο-Καθόλου)	5-4	3	2-1
1	Ελληνική καταγωγή και κουλτούρα	85.4	13.3	1.3
2	Ορθόδοξη πίστη	71.7	19.9	8.4
3	Αρχαία Ελλάδα	67.2	26.1	6.7
4	Σύγχρονη Ελλάδα	62.9	29.7	7.4
5	Πολυπολιτισμική αυστραλιανή κοινωνία	60.6	22.1	17.3
6	Ελληνορθόδοξη ομογένεια στην Αυστραλία	53.1	33.6	13.3

Για την πρώτη παράμετρο 'ελληνική καταγωγή και κουλτούρα' το 85.4% του δείγματος αισθάνεται «Πάρα πολύ ή πολύ υπερήφανο, το 13.3% αισθάνεται «Μέτρια» υπερήφανο και το 1.3% «Λίγο ή καθόλου». Για τη δεύτερη παράμετρο που ήταν 'η Ορθόδοξη πίστη', το 71.7% νιώθει «Πάρα πολύ ή Πολύ» υπερηφάνεια, το 19.9% «Μέτρια» υπερηφάνεια και το 8.4% «Λίγο ή καθόλου». Οι απαντήσεις για την τρίτη παράμετρο, υπερηφάνεια για την 'αρχαία Ελλάδα' ήταν: το 67.2% του δείγματος αισθάνεται «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη υπερηφάνεια, το 26.1% «Μέτρια», ενώ το 6.7% «Λίγο ή καθόλου». Τα ποσοστά υπερηφάνειας για τη 'σύγχρονη Ελλάδα' ήταν: το 62.9% αποκρίθηκε «Πάρα πολύ ή Πολύ», το 29.7% «Μέτρια» και το 7.4% «Λίγο ή Καθόλου». Για την 'πολυπολιτισμική αυστραλιανή κοινωνία' δόθηκαν τα ακόλουθα ποσοστά υπερηφάνειας: το 60.6% απάντησε «Πάρα πολύ ή Πολύ», το 22.1% «Μέτρια» και το 17.3% «Λίγο ή καθόλου». Καταληκτικά, για την 'ελληνορθόδοξη ομογένεια στην Αυστραλία' το 53.1% των μαθητών δήλωσε «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη υπερηφάνεια, το 33.6% «Μέτρια» και το 13.3% «Λίγο ή καθόλου».

Συζητώντας τα προηγούμενα αποτελέσματα, παρατηρούμε τα ακόλουθα: Βασική διαπίστωση είναι πως τα ποσοστά εθνοτικής υπερηφάνειας διαφοροποιούνται ανάλογα με την παράμετρο εξέτασης. Για παράδειγμα, διαπιστώνονται πολύ υψηλά ποσοστά υπερηφάνειας για την 'ελληνική τους καταγωγή και κουλτούρα', υψηλά ποσοστά για την 'Ορθόδοξη πίστη' και την 'αρχαία Ελλάδα', αλλά τα ποσοστά μετριάζονται καθώς προχωρούμε σε παραμέτρους όπως η 'σύγχρονη Ελλάδα', η 'πολυπολιτισμική αυστραλιανή κοινωνία' και η 'ελληνορθόδοξη ομογένεια στην Αυστραλία'. Μια επιπρόσθετη παρατήρηση

είναι ότι τα εθνοτικά συναισθήματα υπερηφάνειας, στο βαθμό που εκφράζονται, από ορισμένους εφήβους αναφέρονται σε συγκεκριμένη γνώση και εμπειρία. Αντίθετα, για άλλους εκφράζουν συναισθηματικές διαστάσεις και εθνικούς δεσμούς αλληλεγγύης. Επιπρόσθετα, τα υψηλότερα ποσοστά υπερηφάνειας για την Ελλάδα και μάλιστα για την αρχαία, σε σύγκριση με την ελληνοαυστραλιανή ομογένεια δείχνουν πως ταυτοποιούν την ελληνικότητα περισσότερο με τον ελλαδικό χώρο, παρά με τη διασπορική ομάδα της οποίας και οι ίδιοι αποτελούν μέλη. Επίσης, τα μέτρια ποσοστά υπερηφάνειας για την ελληνοαυστραλιανή ομογένεια μαρτυρούν ότι είναι ανένταχτοι στη συντριπτική τους πλειοψηφία στις συλλογικές δομές του ελληνισμού. Παράλληλα, οι Ελληνοαυστραλοί έφηβοι δεν εμφανίζονται με υψηλά ποσοστά υπερηφάνειας για τον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα της αυστραλιανής κοινωνίας, μέρος του οποίου αποτελεί και η ελληνοαυστραλιανή ομογένεια. Παραπέρα, οι υψηλότεροι δείκτες υπερηφάνειας για την αρχαία Ελλάδα σε σχέση με τη σύγχρονη αντανακλούν την εξιδανίκευση και την ωραιοποίηση της ελληνικής αρχαιότητας. Η τρίτη γενιά Ελληνοαυστραλών μέσα από τις αφηγήσεις των προηγούμενων γενιών διαμορφώνει ιδεολογικά εξιδανικευμένη εικόνα για την Ελλάδα. Τέλος, ο βαθμός υπερηφάνειας για την ελληνικότητά τους δέχεται επιδράσεις και από εξωγενείς παράγοντες, όπως είναι η διεθνής εικόνα της Ελλάδας. Είναι εύλογο σε περιόδους βαθιάς οικονομικής κρίσης να εμφανίζεται ως συναίσθημα αμφισβήτησης και αποστασιοποίησης, ενώ σε περιόδους εθνικών επιτυχιών ενισχύεται η εθνική αυτοεικόνα και ομαδική υπερηφάνεια, όπως οι Ολυμπιακοί αγώνες της Αθήνας και η κατάκτηση του Πανευρωπαϊκού κυπέλλου το 2004. Συνεπώς, η εθνοπολιτισμική υπερηφάνεια συνιστά πολυπαραγοντικό μέγεθος.

ε) **Συναισθήματα επικοινωνίας στα ελληνικά ή για ζητήματα ελληνικότητας με Έλληνες και μη Έλληνες**

Μια άλλη σημαντική διάσταση που εξετάστηκε σε συνάρτηση με τα εθνοτικά συναισθήματα του δείγματος ήταν η άνεσή τους να συζητούν για ζητήματα ελληνικότητας με άτομα ελληνικής και μη ελληνικής καταγωγής. Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται οι τρεις συγκεκριμένες προτάσεις-παράμετροι στις οποίες απάντησαν οι Ελληνοαυστραλοί έφηβοι.

Πίνακας 6.5: Συναισθήματα Συζήτησης στα Ελληνικά ή για Ελληνικά Θέματα με Έλληνες και μη Έλληνες (Σε ποσοστά, N=329)

	Βαθμός συμφωνίας: (5-4= Πάρα πολύ-Πολύ, 3=Μέτρια, 2-1=Λίγο-Καθόλου)	5-4	3	2-1
1	Νιώθω άνετα να επικοινωνώ στα ελληνικά με τους γονείς μου ή άλλους Έλληνες σε δημόσιους χώρους ή μπροστά σε μη Έλληνες	64.4	17.7	15.9
2	Μου αρέσει να συζητώ για ζητήματα ελληνικότητας με άλλους Ελληνοαυστραλούς συνομήλικους και συμμαθητές	65.7	14.8	19.5
3	Νιώθω άνετα να συζητώ με συμμαθητές μου μη ελληνικής καταγωγής ή στο ημερήσιο σχολείο μου για ζητήματα σχετικά με την ελληνικότητα, την Ορθόδοξη πίστη και ελληνικές παραδόσεις	56.6	29.2	14.2

Η πρώτη παράμετρος που απαντήθηκε ήταν 'νιώθω άνετα να επικοινωνώ στα ελληνικά με τους γονείς μου ή άλλους Έλληνες σε δημόσιους χώρους ή μπροστά σε μη Έλληνες'. Όπως παρατηρούμε στις συχνότητες

κατανομών του πίνακα σχεδόν τα δύο τρίτα των πληροφορητών (64.4%) δήλωσαν πως αισθάνονται «Πάρα πολύ ή Πολύ» άνετα, το 17.7% «Μέτρια», ενώ το 15.9% «Λίγο ή Καθόλου». Η δεύτερη παράμετρος που διερευνήθηκε ήταν 'μου αρέσει να συζητώ για ζητήματα ελληνικότητας με άλλους Ελληνοαυστραλούς συνομηλικούς και συμμαθητές'. Παρόμοια με την προηγούμενη πρόταση περισσότεροι από τους μισούς μαθητές (65.7%) αισθάνονται «Πάρα πολύ ή Πολύ» άνετα, ένας στους πέντε (19.5%) «Λίγο ή Καθόλου» άνετα, ενώ ένα μικρότερο ποσοστό (14.8%) απάντησε «Μέτρια». Τέλος, η τρίτη παράμετρος που εξετάστηκε ήταν 'νιώθω άνετα να συζητώ με συμμαθητές μου μη ελληνικής καταγωγής ή στο ημερήσιο σχολείο μου για ζητήματα σχετικά με την ελληνικότητα, την Ορθόδοξη πίστη και ελληνικές παραδόσεις'. Περισσότεροι από τους μισούς μαθητές (56.6%) αισθάνονται «Πάρα πολύ ή Πολύ» άνετα, το 29.2% «Μέτρια» και το 14.2% «Λίγο ή Καθόλου» άνετα.

Τα προηγούμενα ευρήματα είναι συμπληρωματικά με τα αντίστοιχα που αφορούν την εθνοπολιτισμική υπερηφάνεια και δείχνουν έμμεσα τα συναισθήματα των μαθητών για την εθνοπολιτισμικότητά τους και τον τρόπο που τη διαχειρίζονται δημόσια. Ένα σχετικό ζήτημα που προκύπτει αφορά τα δύο τρίτα των μαθητών, που δήλωσαν ότι αισθάνονται άνεση να επικοινωνούν στα ελληνικά με τους γονείς τους ή άλλους Έλληνες σε δημόσιους χώρους ή μπροστά σε μη Έλληνες. Το υψηλό αυτό ποσοστό φανερώνει αυτοαποδοχή της ελληνικότητάς τους και διαφοροποιείται από τις εμπειρίες πολλών από τους γονείς τους, οι οποίοι στις δεκαετίες του 1960 και 1970 δίσταζαν να επικοινωνούν στα ελληνικά σε δημόσιους χώρους, καθώς εισέπρατταν τη μη αποδοχή της κυρίαρχης ομάδας. Κεντρικό ζήτημα επίσης είναι πόσα ελληνικά χρησιμοποιούν με τους γονείς τους σε οποιοδήποτε χώρο, δηλαδή η επικοινωνιακή τους ικανότητα στα ελληνικά. Επιπρόσθετα, τα δύο τρίτα των πληροφορητών αισθάνονται άνετα να συζητούν για ζητήματα ελληνικότητας με άλλους συνομηλικούς ελληνικής καταγωγής, κάτι που αντανάκλα τη θετική τους σχέση με το εθνοπολιτισμικό τους υπόβαθρο. Σε μικρότερο βαθμό βέβαια, νιώθουν άνετα να συζητούν για θέματα της κουλτούρας τους με συμμαθητές μη ελληνικής καταγωγής, διάσταση που σχετίζεται και με την πολυεθνοτική σύνθεση των σχολείων τους.

στ) Η ελληνικότητα ως πλεονέκτημα ή μειονέκτημα

Στη συνέχεια εξετάστηκε αν η τρίτη γενιά Ελληνοαυστραλών θεωρούν την ελληνικότητά τους ως πλεονέκτημα ή μειονέκτημα, απαντώντας στο ερώτημα: 'θεωρείς την ελληνική σου καταγωγή πλεονέκτημα ή μειονέκτημα και γιατί'. Οι απαντήσεις που δόθηκαν παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 6.6: Η Ελληνικότητα: Πλεονέκτημα ή Μειονέκτημα (Σε ποσοστά, N=329)

1	Πλεονέκτημα	77.2
2	Μειονέκτημα	6.1
3	Κανένα από τα δύο ή δεν είμαι σίγουρος	16.7

Ποσοστό μεγαλύτερο από τα δύο τρίτα του δείγματος (77.2%) εκλαμβάνει την ελληνική καταγωγή ως «πλεονέκτημα». Επίσης, ποσοστό (16.7%) απάντησε «κανένα από τα δύο ή δεν είμαι σίγουρος». Αντίθετα, μόνο ένα μικρό ποσοστό (6.1%) τη θεωρεί «μειονέκτημα».

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα γραπτά σχόλια των μαθητών, με τα οποία εμβαθύνουν την επιλογή τους. Οι έφηβοι που προσεγγίζουν την ελληνικότητα ως ξεκάθαρο πλεονέκτημα αιτιολόγησαν την απάντησή τους με τοποθετήσεις όπως οι ακόλουθες: Μια πρώτη διάσταση, η οποία αναδείχθηκε, ήταν η δυνατότητα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας, ως μέσο επικοινωνίας με άλλους Έλληνες και ως επαγγελματικό πλεονέκτημα μελλοντικά. Σχετική ήταν η απάντηση ενός εφήβου: «Η ελληνική καταγωγή μου δίνει τη δυνατότητα να μάθω τη γλώσσα των γονιών μου και να επικοινωνώ με άλλους Έλληνες. Μαθαίνοντας ελληνικά έχω καλύτερες προοπτικές αργότερα στην επιλογή επαγγέλματος» (μαθητής 39). Δεύτερη διάσταση που υπογραμμίστηκε ήταν οι λόγοι πολιτισμικής ταυτοποίησης, όπως διακρίνουμε στα λόγια ενός μαθητή: «Έχω καταγωγή σημαίνει έχω κουλτούρα. Έχω ελληνική καταγωγή σημαίνει ανήκω σε ομάδα με λαμπρή ιστορία. Αυτό μου δίνει την αίσθηση ποιος είμαι. Η καταγωγή μου δίνει κατευθύνσεις στη ζωή» (μαθητής 205). Μια τρίτη διάσταση προσέγγισης της ελληνικής καταγωγής ως πλεονέκτημα ήταν η υπερηφάνεια που αισθάνονται για τον ελληνικό πολιτισμό, που επηρέασε γλώσσες και πολιτισμούς. Με τα λόγια ενός μαθητή «πολλοί αγγλικοί όροι πηγάζουν από τα ελληνικά. Αυτό βοηθά και στο αυστραλέζικο σχολείο, στα αγγλικά και στα μαθηματικά. Ανήκω σε μια κουλτούρα που έδωσε τόσα πολλά στον παγκόσμιο πολιτισμό. Όλοι γνωρίζουν την προσφορά αυτή» (μαθητής 57). Τέταρτη διάσταση ήταν πως οι ερωτηθέντες αναφέρθηκαν στις φυσικές ομορφιές της Ελλάδας, στον τουρισμό και στις αρχαιότητες: «η Ελλάδα, είναι σπουδαία χώρα, με ιστορία και φυσικές ομορφιές μοναδικές. Λίγες χώρες συνδυάζουν επαφή με την αρχαιότητα, την ιστορία και διακοπές» (μαθητής 194). Η πέμπτη διάσταση που προβλήθηκε ήταν η συμβολή της ελληνικής κουλτούρας και των Ελλήνων στην οικοδόμηση του πολυπολιτισμού στην Αυστραλία, όπως δείχνει το επόμενο σχόλιο: «Οι Έλληνες της Αυστραλίας είναι σπουδαίοι άνθρωποι και εμπλουτίζουν τον πολυπολιτισμό. Στην Αυστραλία εκτιμούν την ελληνική κουλτούρα» (μαθητής 78). Τέλος, αξιόλογα σχόλια κατέθεσαν μαθητές από διεθνικούς γάμους, αναδεικνύοντας την προσπάθειά τους για επαφή με τις διαφορετικές κουλτούρες, από τις οποίες προέρχονται. Μαθητής της ομάδας αυτής απάντησε χαρακτηριστικά: «το συγκριτικό μου πλεονέκτημα είναι η ελληνική και κινέζική μου καταγωγή. Προσπαθώ να συνδυάσω τον πλούτο που μου προσφέρουν και να κατανοήσω τρόπους, σκέψεις και αισθήματα, πέρα από τον αυστραλιανό τρόπο ζωής» (μαθητής 136).

Η μικρή ομάδα μαθητών που θεωρούν την ελληνική τους καταγωγή μειονέκτημα παρουσιάζονται φειδωλοί στην αιτιολόγηση της επιλογής τους. Μεταξύ των λόγων που επικαλούνται είναι η αντίθεση του τρόπου ζωής που βιώνουν στην οικογένεια με τις διαφορετικές αξίες στις οποίες είναι εκτεθειμένοι στην πλατιά κοινωνία. Μαθητής της ομάδας αυτής δήλωσε: «οι φίλοι μου είναι Αυστραλοί και από το σπίτι με πιέζουν πού θα πάω και πότε θα γυρίσω. Επιμένουν να πηγαίνω μαζί τους στην εκκλησία τις Κυριακές, να πηγαίνω ελληνικό σχολείο το Σάββατο, αν και μαθαίνω ελληνικά και στο κρατικό γυμνάσιο. Δε θέλω να είμαι διαφορετικός» (μαθητής 231). Άλλοι μαθητές, αναφέρθηκαν στη ρατσιστική και διαχωριστική συμπεριφορά απόμων που ανήκουν στην κυρίαρχη ομάδα, όπως φαίνεται από το σχόλιο ενός εφήβου: «Με συγγενείς μου που μιλώ, ξέρω πως υπάρχει έμμεσος ρατσισμός, στη δουλειά και στην κοινωνία. Είναι

μειονέκτημα κάποιες φορές αν είσαι από εθνική καταγωγή και θέλεις να κάνεις καριέρα. Μπορείς να ανέβεις ως ένα σημείο» (μαθητής 54). Επίσης, ένα μικρό σύνολο μαθητών υποστήριξε ότι η ελληνική καταγωγή αποτελεί μειονέκτημα, προβάλλοντας λόγους όπως η αρνητική διεθνής εικόνα της Ελλάδας, τα τελευταία χρόνια, λόγω της οικονομικής κρίσης, αλλά και η εντύπωσή τους πως ο ελληνισμός της Αυστραλίας δεν αντιπροσωπεύει μια ενιαία και δυναμική ομάδα. Μαθητής της ομάδας αυτής τόνισε ότι «ως Έλληνες έχουμε λαμπρή ιστορία, δώσαμε τα φώτα στον κόσμο, αλλά ποια είναι η εικόνα της Ελλάδας σήμερα στον κόσμο; Και τι αντιπροσωπεύουμε εδώ στην Αυστραλία, όταν είμαστε χωρισμένοι σε κομμάτια» (μαθητής 76);

Μια τρίτη ομάδα Ελληνοαυστραλών εφήβων παρουσιάστηκε αναποφάσιστη να επιλέξει αν η ελληνική καταγωγή είναι ξεκάθαρο πλεονέκτημα ή μειονέκτημα. Η αμφιβολία όσων επέλεξαν την απάντηση «Κανένα από τα δύο ή δεν είμαι σίγουρος» εκφράζεται με σχόλια όπως τα εξής: «Είναι μια απλή κουλτούρα όπως όλες οι άλλες, όχι κάτι ξεχωριστό. Δε νομίζω ότι είμαστε οι μοναδικοί στον πλανήτη, όσοι νομίζουν ότι οι Έλληνες είναι καλύτεροι αυτό είναι αντίθετο με την ισότητα. Η καταγωγή δεν είναι το μόνο πράγμα που προσδιορίζει τι είμαι» (μαθητής 49). Άλλος μαθητής υποστήριξε πως «είναι απλά ζήτημα καταγωγής. Παίζει σημαντικό ρόλο μέσα στην οικογένεια και στην ελληνική κοινότητα, αλλά όχι έξω στην αυστραλιανή κοινωνία. Είναι δυο αλλιότιμοι κόσμοι και ρόλοι στη ζωή» (μαθητής 166).

Αναλύοντας τις παραπάνω θέσεις και αντιθέσεις των μαθητών παρατηρούμε ότι, συγκρίνοντας τα ποσοστά υπερηφάνειας των μαθητών για την ελληνική τους καταγωγή με τα ποσοστά θεώρησης της ελληνικής τους καταγωγής ως πλεονέκτημα, παρατηρούμε μια διαφορά υπέρ των πρώτων ποσοστών κατά 8%. Αυτό σημαίνει ότι το ποσοστό αυτό, ενώ νιώθει υπερηφάνεια για την ελληνικότητά του, δεν τη θεωρεί πλεονέκτημα. Οι λόγοι που χαρακτηρίζουν οι έφηβοι την ελληνική καταγωγή ως πλεονέκτημα φαίνεται να αναφέρονται στη δυνατότητα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας, η οποία έχει ιδιαίτερη πολιτισμική βαρύτητα. Επίσης η ελληνική καταγωγή τους συνδέεται με την αίσθηση «του ανήκειν» σε μια συγκεκριμένη συλλογική κουλτούρα με πραγματικούς ή ιδεατούς δεσμούς αλληλεγγύης. Επιπρόσθετα, το γεγονός ότι η ελληνική γλώσσα και πολιτισμός ιστορικά διαδραμάτισαν βασικό ρόλο στην παγκόσμια κουλτούρα και επηρέασαν άλλες γλώσσες, συμπεριλαμβανομένης και της αγγλικής, προσδίδει κύρος και αίγλη στην καταγωγή των μαθητών. Εξίσου σημαντικοί αναδεικνύονται και οι λόγοι που επικαλούνται μαθητές από διεθνικούς γάμους, με τις προσεγγίσεις τους να έχουν σαφή διαπολιτισμικό χαρακτήρα. Οι έφηβοι που αισθάνονται την καταγωγή τους ως μειονέκτημα, αποτελούν πολύ περιορισμένο ποσοστό, και συνήθως εκφράζεται ως αντίδραση στην εθνοπολιτισμική ένταση που δημιουργεί ο υπέρμετρος εθνοπολιτισμικός ζήλος του στενού οικογενειακού περιβάλλοντος.

ζ) Διλήμματα και προκλήσεις έκφρασης της ελληνικότητας και αιτιολογήσεις

Στη συνέχεια διερευνήθηκε αν οι μαθητές αντιμετωπίζουν περιορισμούς και εντάσεις σε σχέση με την ελληνική τους καταγωγή. Το ερώτημα το οποίο τους υποβλήθηκε ήταν: 'Αισθάνεσαι ότι σε κάποιες

περιστάσεις αντιμετωπίζεις δυσκολίες και περιορισμούς στο να εκφράσεις την ελληνικότητά σου στην Αυστραλία και ποιες είναι αυτές;'

Οι κατανομές συχνοτήτων έδειξαν πως η πλειοψηφία των ερωτηθέντων, που εκπροσωπείται από ένα ποσοστό 79.4%, απάντησε πως δεν αντιμετωπίζει συγκεκριμένες δυσκολίες έκφρασης της ελληνικότητάς του ή ότι αυτές είναι αμελητέες. Αντίθετα, ποσοστό (20.6%) αποκρίθηκε πως αντιμετωπίζει κάποιους περιορισμούς και διλήμματα. Πιο ολοκληρωμένη εικόνα αποκτούμε από την ποιοτική ανάλυση των γραπτών απαντήσεων που έδωσαν οι ίδιοι οι μαθητές. Αναλυτικότερα, η ομάδα όσων απάντησαν ότι δεν αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες προέβησαν σε σχολιασμούς όπως οι ακόλουθοι:

«Στην Αυστραλία η διαφορετικότητα είναι σεβαστή, οι Έλληνες έχουμε προσαρμοσθεί, ιδιαίτερα η γενιά μου δεν έχει πρόβλημα αποδοχής. Οι γονείς μας, ναι είχαν. Μου λένε ιστορίες τι γινόταν στα σχολεία επειδή υπήρχε ρατσισμός. Προβλήματα ίσως έχουν τα παιδιά νέων μεταναστών, ιδίως ασιατικής καταγωγής» (μαθητής 212).

Η ομάδα των εφήβων που αντιμετωπίζουν περιορισμούς (20.6%) σχετικά με την ελληνικότητά τους έδωσαν τις ακόλουθες απαντήσεις: Ένα ποσοστό, αποτελούμενο από το 8.4% αναφέρθηκε στις δυσκολίες που αντιμετωπίζει, στα όρια του ελληνικού περιγύρου κοινωνικοποίησής του και το χαμηλό επίπεδο ελληνομάθειας, το οποίο αποτελεί ανασχετικό παράγοντα επικοινωνίας. Ενδεικτική ήταν η ακόλουθη άποψη: «έχω δυσκολίες να επικοινωνήσω στα ελληνικά σε βάθος, πέρα από τα καθημερινά» (μαθητής 89). Άλλοι μαθητές (5.6%) επισήμαναν πως οι διαφορετικές αξίες μεταξύ ελληνικής και αγγλοαυστραλιανής κουλτούρας σε ορισμένες περιπτώσεις συνιστούν παράγοντα παρανοήσεων. Όπως τόνισε ένας πληροφορητής «υπάρχουν κάποιες δυσκολίες λόγω διαφορετικής κουλτούρας. Για παράδειγμα, εξηγώ κάτι που κάνουμε οι Έλληνες σε Αυστραλούς φίλους μου και όσοι δεν έχουν πάρε δώσε με μετανάστες δεν καταλαβαίνουν κάποια αυτονόητα πράγματα για εμάς» (μαθητής 196). Επιπρόσθετα, μαθητές της ομάδας αυτής (5.2%) που προέρχονται κυρίως από διεθνικούς γάμους διευκρίνισαν ότι η κινητικότητα τους μεταξύ δύο ή περισσότερων πολιτισμικών συστημάτων αποτελεί παράγοντα εντάσεων:

«κάποιες φορές έχω δυσκολίες με το σπίτι. Πώς να συνδυάσω την ελληνική και τη βιετναμέζικη κουλτούρα και τι γίνεται έξω από το σπίτι; Ζούμε στην Αυστραλία, όχι στην Ελλάδα ή στο Βιετνάμ. Γιατί να μη μπορώ να κάνω ότι κάνουν οι Αυστραλοί συνομήλικοί μου; Νιώθω πολλούς περιορισμούς από το σπίτι» (μαθητής 82).

Επιπρόσθετα, ένα άλλο σύνολο μαθητών (4.4%) προέβαλε άλλους λόγους. Σύμφωνα με μαθητή της ομάδας αυτής:

«μερικοί Αυστραλοί συμμαθητές εκφράζουν δυσαρέσκεια όταν εκφράζεται άλλη καταγωγή. Φαινομενικά ανέχονται τη διαφορά, αλλά δε με δέχονται απόλυτα. Αυτό το εισπράττω επειδή τα αγγλικά μου έχουν προφορά και δεν παίζω footy, hockey και δικά τους σπορ» (μαθητής 65).

Συζητώντας τα προηγούμενα παρατηρούμε τα ακόλουθα: Το γεγονός πως τα τέσσερα πέμπτα των ερωτηθέντων δεν αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα σε σχέση με το ελληνικό τους υπόβαθρο αντανακλά τον δείκτη ενσωμάτωσής τους στην αυστραλιανή κοινωνία. Παράλληλα, φανερώνει ότι οι έφηβοι της ομάδας αυτής συναισθάνονται ότι η ελληνικότητά τους είναι αποδεκτή από το σχολικό και κοινωνικό τους περίγυρο. Αντικατοπτρίζει επίσης το γεγονός ότι λειτουργούν συνδυαστικά σε απαιτήσεις διαφορετικών πολιτισμικών προϋποθέσεων.

Από την άλλη πλευρά, αξιοπρόσεκτο είναι το εύρημα ότι μια μερίδα μαθητών συναντά δυσκολίες στο να εκφράσει την ελληνικότητα, μέσω της ελληνικής γλώσσας στα όρια της ευρύτερης οικογένειας ή σε ελληνοκεντρικό περιβάλλον. Η διαπίστωση αυτή φανερώνει πως το ελληνόγλωσσο κεφάλαιο τους υστερεί σε σχέση με το αγγλόγλωσσο και δε μπορεί να γίνει λόγος για ισορροπημένη διγλωσσία. Ο περιορισμός αυτός οδηγεί σταδιακά στην αγγλική μονογλωσσία και δημιουργεί δυσχέρειες βαθύτερης επικοινωνίας μεταξύ των Ελληνοαυστραλών εφήβων και ατόμων που η κυρίαρχη γλώσσα τους είναι η ελληνική, ακόμη και εντός της οικογένειας. Επίσης, το γεγονός ότι μια πολύ μικρή ομάδα αισθάνεται ως ένταση τη διαχείριση δυο ή περισσότερων πολιτισμικών κεφαλαίων φανερώνει πως η κοινωνική τους προσαρμογή συνδέεται με ανάλογες εντάσεις. Όπως υπογραμμίσθηκε στη θεωρητική ανάλυση η τάση αυτή εκδηλώνεται ως κουλτούρα εναντίωσης ή πολιτιστικό σοκ (Ward et all 2001). Αλλά, η συντριπτική πλειοψηφία του δείγματος δε βιώνει αυτή την εναντίωση και διαπολιτισμική ένταση, όπως άλλωστε έχει επιβεβαιωθεί και από παλαιότερες εργασίες (Athanasou 1993). Ωστόσο, η συντριπτική πλειοψηφία των Ελληνοαυστραλών εφήβων δεν αισθάνεται κάποιο είδος διαχωρισμού. Το κεντρικό ζήτημα και ερώτημα που διαμορφώνεται δεν είναι απλά αν η ελληνικότητά τους είναι αποδεκτή στην πλατιά κοινωνία, αλλά το πώς την αισθάνονται, την εκφράζουν και την υπερασπίζονται οι ίδιοι οι έφηβοι όταν βρίσκονται με άλλους Έλληνες ή οπουδήποτε βρίσκονται. Μπορούμε επίσης να υποστηρίξουμε ότι τα θετικά συναισθήματα που εκφράστηκαν για την εθνοτική τους καταγωγή αποτελούν τη βάση για την ένταξή τους σε ελληνικές συλλογικότητες εκτός οικογένειας, όπως για παράδειγμα η ελληνόγλωσση εκπαίδευση.

Ανακεφαλαιώνοντας τα κυριότερα ευρήματα παρατηρείται ότι οι σύγχρονοι Ελληνοαυστραλοί έφηβοι στην πλειοψηφία τους αισθάνονται ταυτόχρονα διπολιτισμικά, διαπολιτισμικά-πολυπολιτισμικά, ορθόδοξα και παγκόσμια πρόσωπα, που αντλούν περιγραφές από διαφορετικούς χώρους κοινωνικοποίησης. Το ατομικό τους σύστημα αξιών και επιδιώξεων κινείται μεταξύ των απαιτήσεων που καθορίζονται από το οικογενειακό τους περιβάλλον και τον ευρύτερο περίγυρό τους. Σημαντικές αξίες αποτελούν η σύναψη ισχυρών φιλιών, η ακαδημαϊκή πρόοδος, η προσκόλληση στα πολιτισμικά πρότυπα του σύγχρονου υλικού πολιτισμού - ως τάση ευδαιμονισμού, παράλληλα με τη διαφύλαξη των οικογενειακών αξιών και την ανάπτυξη της ελληνοαυστραλιανής ταυτότητας. Σημαντικές παράμετροι / δείκτες της ελληνικότητας, όπως τις εκφράζουν οι ίδιοι οι ερωτηθέντες αναδεικνύονται η οικογενειακή αλληλοϋποστήριξη και κοινωνικοποίηση, η επαφή με συνομηλικούς ελληνικής καταγωγής, η παρακολούθηση ελληνικού σχολείου, η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, ο εκκλησιασμός και η πληροφόρηση για την ελληνική ιστορία. Η

εθνοπολιτισμική τους υπερηφάνεια εκδηλώνεται με υψηλά ποσοστά για την ελληνική τους καταγωγή και την Ορθόδοξη πίστη. Υψηλά επίσης ποσοστά υπερηφάνειας σημειώθηκαν και απέναντι στην αρχαία και σύγχρονη Ελλάδα, ενώ μέτριοι δείκτες υπερηφάνειας αποτυπώθηκαν για την ελληνοαυστραλιανή ομογένεια. Επιπρόσθετα, η υπερηφάνεια για την ελληνικότητά τους συνιστά μεταβαλλόμενο μέγεθος, που επηρεάζεται και από την ευρύτερη παρουσία της Ελλάδας στο σύγχρονο παγκόσμιο σκηνικό. Οι περισσότεροι Ελληνοαυστραλοί έφηβοι νιώθουν άνετα να εκφράζουν την ελληνικότητά τους μπροστά σε τρίτους και να συζητούν για ζητήματα ελληνικότητας (με γλωσσικό κώδικα την αγγλική). Η διπολιτισμικότητα αυτή ή σε άλλες περιπτώσεις η πολυπολιτισμικότητα, αναδύεται στο προσκήνιο ανάλογα με την περίσταση και το περιβάλλον. Δηλαδή, το ελληνικό πολιτισμικό κεφάλαιο των εφήβων είναι το προσδιοριστικό τους χαρακτηριστικό και το συγκριτικό τους πλεονέκτημα. Το να ανήκουν σε μια συγκεκριμένη εθνότητα οριοθετεί το πεδίο αξιών μέσα στο οποίο διαμορφώνονται, ενώ παράλληλα η ελληνικότητά τους εμπλουτίζει την ιδιότητά τους ως Αυστραλούς πολίτες, με στοιχεία και αποχρώσεις μιας κουλτούρας με ιστορικό ρόλο στο παγκόσμιο περιβάλλον. Παράλληλα, η πλειοψηφία του δείγματος δεν αντιμετωπίζει ιδιαίτερους περιορισμούς στο να εκφράσει την ελληνικότητά της. Ωστόσο, μια μικρή ομάδα μαθητών συναντά δυσκολίες στο να εκδηλώσει επαρκώς την ελληνοαυστραλιανή της ταυτότητα, μέσω της ελληνικής γλώσσας, όταν βρίσκεται σε ελληνοκεντρικό περιβάλλον. Επίσης, μια άλλη μικρή ομάδα υπογράμμισε πως οι διαφορετικές κουλτούρες, σε ορισμένες περιστάσεις προκαλούν δυσκολίες επικοινωνίας και κατανόησης με άτομα μη ελληνικής καταγωγής. Γενικότερα, η πλειοψηφία του δείγματος έχει ενστερνιστεί τη διπολιτισμικότητα και εναρμονίζεται στις πολιτισμικές απαιτήσεις όπου πολιτισμοποιείται.

6.2 Εθνοτικές Στάσεις για τους Φορείς Εθνοπολιτισμοποίησης

Ο βασικός στόχος του παρόντος κεφαλαίου είναι η αποκρυπτογράφηση και η περιγραφή των εθνοτικών στάσεων των Ελληνοαυστραλών εφήβων απέναντι στους φορείς και θεσμούς διαμόρφωσης και επιρροής της ελληνικότητάς τους. Η διερεύνηση αυτή συμβάλλει στην παραπέρα κατανόηση των συναισθημάτων τους για την εθνική τους ομάδα και την εθνοπολιτισμικότητά τους. Αναλυτικότερα, σκιαγραφήθηκαν και εξερευνήθηκαν τα ακόλουθα πεδία:

- α) Στάσεις απέναντι στους θεσμούς και φορείς διαμόρφωσης της ελληνικότητας
- β) Στάσεις απέναντι στην Ελλάδα μέσα από οικογενειακές συζητήσεις
- γ) Θεσμοί και φορείς διαμόρφωσης της ελληνικότητας

Η συγκέντρωση των πληροφοριών πραγματοποιήθηκε με διαβαθμισμένες ερωτήσεις, ενώ τα ευρήματα αναλύθηκαν με στατιστικές μεθόδους.

α) Στάσεις απέναντι στους θεσμούς και φορείς διαμόρφωσης της ελληνικότητας

Οι Ελληνοαυστραλοί έφηβοι κλήθηκαν να διατυπώσουν, μέσα από μια διαβαθμισμένη κλίμακα τη στάση τους απέναντι στους παρακάτω θεσμούς, πρόσωπα και φορείς σε σχέση με την εθνοπολιτισμικότητά τους.

- (i) Οικογένεια
- (ii) Ελληνικές σπουδές
- (iii) Ημερήσιο σχολείο
- (iv) Ελλάδα
- (v) Ελληνοαυστραλοί- Ελλαδίτες-Αυστραλοί
- (vi) Ελληνική ομογένεια στην Αυστραλία
- (vii) Εθνοτικές ομάδες στην Αυστραλία
- (viii) Ενδιαφέρον παραπέρα πληροφόρησης για θεσμούς και ζητήματα ελληνικότητας

Στον επόμενο συγκεντρωτικό πίνακα παρουσιάζονται είκοσι εννέα παράμετροι, για την αποκρυπτογράφηση της στάσης αυτής του δείγματος.

Πίνακας 6.7: Στάσεις απέναντι στους Θεσμούς και Φορείς Διαμόρφωσης της Ελληνικότητας (Σε ποσοστά, N=329)

	Βαθμός συμφωνίας: (5-4= Πάρα πολύ-Πολύ, 3=Μέτρια, 2-1=Λίγο-Καθόλου)	5-4	3	2-1
1	Η οικογένειά μου με καταλαβαίνει και με υποστηρίζει όταν το χρειάζομαι	83.2	8.2	8.6
2	Η οικογένειά μου με βοηθά να χτίσω ισορροπημένη ελληνοαυστραλιανή ταυτότητα	76.3	6.8	16.9
3	Βρίσκω τις τάξεις των ελληνικών ενδιαφέρουσες	61.2	25.3	13.5
4	Αισθάνομαι περηφάνεια που παρακολουθώ ελληνικά	65.8	17.1	17.1
5	Αισθάνομαι αξιόλογο και σεβαστό πρόσωπο στο αγγλικό μου σχολείο	77.5	16.8	5.7
6	Η ελληνικότητά μου είναι σεβαστή στο αγγλικό μου σχολείο	75.6	14.6	9.7
7	Η Ελλάδα αντιπροσωπεύει για μένα κυρίως τον τόπο καταγωγής μου	67.9	15.3	16.8
8	Η Ελλάδα αντιπροσωπεύει για μένα κυρίως τόπο διακοπών και τουρισμού	49.7	21.1	29.2
9	Η Ελλάδα αντιπροσωπεύει για μένα κυρίως μια χώρα με λαμπρή ιστορία και συμβολή στον παγκόσμιο πολιτισμό	68.5	21.8	9.7
10	Θα ήθελα να ζήσω στην Ελλάδα για κάποιο διάστημα της ζωής μου	26.2	16.7	57.1
11	Θα ήθελα να ταξιδέψω την Ελλάδα	88.9	5.4	5.7
12	Θα ήθελα να συμμετάσχω σε εκπαιδευτικά ταξίδια στην Ελλάδα	65.2	20.2	14.6
13	Νομίζω ότι οι Ελληνοαυστραλοί έχουν περισσότερες ομοιότητες παρά διαφορές με τους ελλαδίτες	76.9	11.4	11.7
14	Οι Έλληνες της Ελλάδας σέβονται τους Έλληνες του εξωτερικού	54.4	28.8	16.8
15	Οι Έλληνες της Ελλάδας διατηρούν αξίες όπως το ελληνικό φιλότιμο και η ελληνική φιλοξενία	53.4	33.3	13.3
16	Οι Έλληνες της Ελλάδας μας θεωρούν περισσότερο ως Αυστραλούς παρά ως Έλληνες ή Ελληνοαυστραλούς	56.1	26.6	17.3
17	Οι Ελληνοαυστραλοί διατηρούν ικανοποιητικά την ελληνική κουλτούρα στην Αυστραλία και αξίες όπως το φιλότιμο και η φιλοξενία	77.1	11.2	11.7
18	Ο ελληνισμός στην Αυστραλία αποτελεί σημαντικό τμήμα της αυστραλιανής κοινωνίας	68.4	15.8	15.8
19	Οι εθνικές και πολιτισμικές ομάδες στην Αυστραλία παίζουν σημαντικό ρόλο στη χώρα	64.6	19.7	15.7
20	Θεωρώ ότι στην Αυστραλία θεωρούμαστε περισσότερο ως Έλληνες παρά ως Αυστραλοί	47.7	22.3	30.0
21	Τα στερεότυπα για τις εθνοτικές ομάδες και η ξενοφοβία είναι πολύ χαμηλά στην Αυστραλία	61.4	13.4	25.2
22	Θα ήθελα να μάθω περισσότερα για την ελληνική κουλτούρα και εθνοπολιτισμικές μου ρίζες	68.7	16.7	14.6
23	Θα ήθελα να μάθω περισσότερα πράγματα για τη σύγχρονη Ελλάδα	62.2	20.5	17.3

24	Θα ήθελα να μάθω περισσότερα για τους Έλληνες της διασποράς	60.8	18.8	20.4
25	Θα ήθελα να μάθω περισσότερα για την Ορθόδοξη πίστη	52.1	21.2	26.7
26	Θα ήθελα να μάθω περισσότερα για τον ελληνισμό στην Αυστραλία	63.7	11.9	24.4
27	Θα ήθελα να μάθω περισσότερα πράγματα για άλλους συνομιλήκους μου ελληνικής καταγωγής στη διασπορά και να επικοινωνήσω μαζί τους	61.1	19.6	19.3
28	Θα ήθελα να μάθω περισσότερα για άλλες εθνοτικές ομάδες που ζουν στην Αυστραλία	55.8	21.9	22.3
29	Θα πληροφορήσω και θα ευαισθητοποιήσω τα παιδιά μου (μελλοντικά) για την ελληνική τους καταγωγή	65.8	20.8	13.4

(i) Οικογένεια

Η πρώτη ερώτηση σε σχέση με την οικογένεια που απάντησαν οι Ελληνοαυστραλοί έφηβοι ήταν αν θεωρούν πως η οικογένεια τους καταλαβαίνει και τους υποστηρίζει, όταν το χρειάζονται. Ο χαρακτήρας της ερώτησης αυτής ήταν γενικός αποβλέποντας σε μια πρώτη καταγραφή των στάσεων των πληροφορητών απέναντι στις οικογένειές τους. Η συντριπτική πλειοψηφία (83.2%) αποκρίθηκαν ότι εισπράττουν «Πάρα πολύ ή Πολύ» κατανόηση και υποστήριξη από τις οικογένειές τους. Ένα μικρό ποσοστό (8.6%) δήλωσε «Λίγη ή Καθόλου» κατανόηση και υποστήριξη, ενώ παρόμοιο ποσοστό (8.2%) εισπράττει «Μέτρια» κατανόηση και υποστήριξη από την οικογένεια τους.

Η δεύτερη ερώτηση είχε πιο ειδικό χαρακτήρα διερευνώντας αν η οικογένεια βοηθά τους εφήβους να χτίσουν μια ισορροπημένη ελληνοαυστραλιανή ταυτότητα. Η στατιστική ανάλυση των απαντήσεων έδειξε πως τρεις στους τέσσερις μαθητές (76.3%) απάντησαν «Πάρα πολύ ή Πολύ». Το 16.9% αποκρίθηκαν «Λίγο ή Καθόλου», ενώ ένα μικρό ποσοστό (6.8%) χαρακτήρισε «Μέτρια» τη συμβολή της οικογένειάς τους στην οικοδόμηση της ελληνοαυστραλιανής τους ταυτότητας.

(ii) Ελληνικές σπουδές

Στους μαθητές υποβλήθηκαν δυο ερωτήσεις προκειμένου να διευκρινισθεί η στάση τους για τα προγράμματα ελληνικών σπουδών που παρακολουθούν. Η πρώτη ερώτηση ήταν αν βρίσκουν τις τάξεις των ελληνικών ενδιαφέρουσες. Τα τρία πέμπτα των μαθητών (61.2%) βρίσκουν τις τάξεις των ελληνικών «Πάρα πολύ ή Πολύ» ενδιαφέρουσες. Ένας στους τέσσερις (25.3%) απάντησε «Μέτρια», ενώ το 13.5% τις θεωρεί «Λίγο ή Καθόλου» ενδιαφέρουσες. Η δεύτερη σχετική ερώτηση που υποβλήθηκε ήταν αν αισθάνονται υπερηφάνεια που παρακολουθούν ελληνικά. Τα δύο τρίτα των απαντήσεων (65.8%) αισθάνονται «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλη υπερηφάνεια. Λιγότεροι από το ένα πέμπτο των μαθητών (17.1%) δήλωσαν «Μέτρια» υπερηφάνεια, και ένα ίσο ποσοστό (17.1%) αισθάνεται «Λίγο ή Καθόλου» υπερηφάνεια που παρακολουθεί προγράμματα ελληνικών.

(iii) Ημερήσιο σχολείο

Οι μαθητές ρωτήθηκαν αν αισθάνονται αξιόλογα και σεβαστά πρόσωπα στο ημερήσιο σχολείο τους. Η ερώτηση αποσκοπούσε στη διερεύνηση των γενικών συναισθημάτων των εφήβων ως μέλη του κρατικού

αυστραλιανού σχολικού συστήματος. Η πρώτη ερώτηση στην οποία κλήθηκαν να απαντήσουν ήταν αν αισθάνονται αξιόλογα και σεβαστά πρόσωπα στο αγγλικό τους σχολείο. Περισσότεροι από τα τρία τέταρτα των μαθητών (77.5%) αποκρίθηκαν «Πάρα πολύ ή Πολύ». Ένα μικρότερο ποσοστό μαθητών (16.8%) απάντησαν «Μέτρια», ενώ το 5.7% νιώθουν «Λίγο ή Καθόλου» αξιόλογα και σεβαστά πρόσωπα στο ημερήσιο αυστραλιανό σχολείο. Η δεύτερη ερώτηση που απαντήθηκε από τους ερωτηθέντες ήταν αν η ελληνικότητά τους είναι σεβαστή στο αγγλικό τους σχολείο. Τα τρία τέταρτα των εφήβων (75.6%) αποκρίθηκαν «Πάρα πολύ ή Πολύ», το 14.6% απάντησαν «Μέτρια», ενώ ένα μικρότερο ποσοστό (9.7%) είπαν «Λίγο ή Καθόλου» σεβαστή.

(iv) Ελλάδα

Η στάση και οι προδιαθέσεις των Ελληνοαυστραλών εφήβων απέναντι στην Ελλάδα, ως πραγματικού ή νοητού χώρου εθνοπολιτισμικής ταυτοποίησης αποτελεί σημαντική διάσταση στην παρούσα έρευνα. Υποβλήθηκαν πέντε σχετικές ερωτήσεις, οι οποίες αποκρυπτογραφούν μερικώς τις προδιαθέσεις του δείγματος για την Ελλάδα. Η πρώτη ερώτηση που απαντήθηκε ήταν αν η Ελλάδα αντιπροσωπεύει για τους μαθητές κυρίως τον τόπο καταγωγής τους. Η πλειοψηφία των εφήβων 67.9% αποκρίθηκαν «Πάρα πολύ ή Πολύ». Ένα μικρότερο ποσοστό (16.8%) απάντησαν «Λόγο ή Καθόλου» και επίσης ένα παραπλήσιο ποσοστό (15.3%) είπαν «Μέτρια». Η δεύτερη και συμπληρωματική στην πρώτη ερώτηση ήταν αν η Ελλάδα αντιπροσωπεύει για αυτούς κυρίως τόπο διακοπών και τουρισμού. Οι κατανομές συχνοτήτων δείχνουν ότι οι μισοί μαθητές (49.7%) απάντησαν «Πάρα πολύ ή Πολύ», λιγότεροι από το ένα τρίτο (29.2%) αποκρίθηκαν «Λίγο ή Καθόλου», ενώ περισσότεροι από το ένα πέμπτο «21.1%» είπαν «Μέτρια». Η τρίτη ερώτηση που υποβλήθηκε στο δείγμα ήταν αν η Ελλάδα αντιπροσωπεύει κυρίως μια χώρα με λαμπρή ιστορία και συμβολή στον παγκόσμιο πολιτισμό. Η πλειοψηφία των μαθητών 68.5% απάντησαν «Πάρα πολύ ή Πολύ». Περισσότεροι από ένας στους πέντε (21.8%) είπαν «Μέτρια», ενώ λιγότεροι μαθητές (9.7%) αποκρίθηκαν «Λίγο ή Καθόλου». Η τέταρτη ερώτηση ήταν αν θα ήθελαν να ζήσουν στην Ελλάδα για κάποιο διάστημα της ζωής τους. Η πλειοψηφία των εφήβων (57.1%) απάντησαν «Λίγο ή Καθόλου». Επίσης περισσότεροι από το ένα τέταρτο (26.2%) αποκρίθηκαν «Πάρα πολύ ή Πολύ», ενώ το 16.7% είπαν «Μέτρια». Η πέμπτη ερώτηση ήταν αν ήθελαν να ταξιδέψουν στην Ελλάδα. Η συντριπτική πλειοψηφία (88.9%), αποκρίθηκαν «Πάρα πολύ ή Πολύ», το 5.7% απάντησαν «Λίγο ή Καθόλου» και ένα παρόμοιο ποσοστό (5.4%) είπαν «Μέτρια». Καταληκτικά, οι μαθητές ρωτήθηκαν αν θα ήθελαν να συμμετάσχουν σε εκπαιδευτικά ταξίδια στην Ελλάδα. Τα δύο τρίτα των πληροφορητών (65.2%) απάντησαν «Πάρα πολύ ή Πολύ», το ένα πέμπτο (20.2%) αποκρίθηκαν «Μέτρια» και τέλος ένα μικρότερο ποσοστό (14.6%) είπαν «Λίγο ή Καθόλου».

(v) Ελληνοαυστραλοί- Ελλαδίτες-Αυστραλοί

Προχωρώντας παραπέρα, διερευνήθηκαν οι στάσεις του δείγματος απέναντι στους Ελληνοαυστραλούς, καθώς και στους ελλαδίτες, όσο αφορά τις μεταξύ τους εθνοπολιτισμικές ομοιότητες και διαφορές. Η πρώτη ερώτηση-πρόταση στην οποία κλήθηκαν να τοποθετηθούν ήταν: 'Νομίζω ότι οι Ελληνοαυστραλοί

έχουν περισσότερες ομοιότητες παρά διαφορές με τους ελλαδίτες'. Περισσότεροι από τρεις στους τέσσερις (76.9%) συμφώνησαν δηλώνοντας «Πάρα πολύ ή Πολύ». Ένα σημαντικό μικρότερο ποσοστό μαθητών (11.7%) αποκρίθηκαν «Λίγο ή Καθόλου», ενώ το 11.4% απάντησαν «Μέτρια». Η δεύτερη παράμετρος που απαντήθηκε από τους μαθητές ήταν: 'Οι Έλληνες της Ελλάδας σέβονται τους Έλληνες του εξωτερικού'. Οι απαντήσεις που δόθηκαν είναι αρκετά διαφωτιστικές. Περισσότεροι από τους μισούς ερωτηθέντες (54.4%) συμφώνησαν «Πάρα πολύ ή Πολύ» με την παραπάνω πρόταση, το 28.8% δήλωσαν «Μέτρια» και το 16.8% απάντησαν «Λίγο ή καθόλου».

Στη συνέχεια οι Ελληνοαυστραλοί μαθητές απάντησαν στην ερώτηση: 'Οι Έλληνες της Ελλάδας διατηρούν αξίες όπως το ελληνικό φιλότιμο και η ελληνική φιλοξενία'. Παρόμοια ήταν τα ποσοστά συμφωνίας με αυτά της προηγούμενης πρότασης. Πάνω από τους μισούς μαθητές (53.4%) απάντησαν «Πάρα πολύ ή Πολύ». Ένας στους τρεις εφήβους (33.3%) αποκρίθηκαν «Μέτρια» και τέλος το 13.3% έδωσαν την απάντηση «Λίγο ή Καθόλου». Η ερώτηση που ακολούθησε ήταν: 'Οι Έλληνες της Ελλάδας μας θεωρούν περισσότερο Αυστραλούς παρά Έλληνες ή Ελληνοαυστραλούς'. Ο βαθμός συμφωνίας του δείγματος κινήθηκε παρόμοια με τις προηγούμενες απαντήσεις. Πιο συγκεκριμένα το 56.1% του δείγματος απάντησε «Πάρα πολύ ή Πολύ», το 26.6% αποκρίθηκε «Μέτρια» και τέλος το 17.3% επέλεξε την απάντηση «Λίγο ή Καθόλου». Η επόμενη ερώτηση ήταν αν 'οι Ελληνοαυστραλοί διατηρούν ικανοποιητικά την ελληνική κουλτούρα στην Αυστραλία και αξίες όπως το φιλότιμο και η φιλοξενία'. Πάνω από τα τρία τέταρτα των εφήβων (77.1%) αποκρίθηκαν «Πάρα πολύ ή Πολύ». Ένα σημαντικό μικρότερο ποσοστό (11.7%) απάντησε «Λίγο ή καθόλου», ενώ ένα ισοδύναμο ποσοστό (11.2%) αποκρίθηκε «Μέτρια».

(vi) Ελληνική ομογένεια στην Αυστραλία και άλλες εθνοτικές ομάδες

Μια βασική ερώτηση-πρόταση που διερευνήθηκε ήταν αν οι Ελληνοαυστραλοί έφηβοι θεωρούν πως 'ο ελληνισμός στην Αυστραλία αποτελεί σημαντικό τμήμα της αυστραλιανής κοινωνίας'. Οι κατανομές συχνότητας δείχνουν ότι περισσότεροι από τα δύο τρίτα των πληροφορητών (68.4%) θεωρούν την ελληνική παροικία «Πάρα πολύ ή Πολύ σημαντικό» τμήμα της αυστραλιανής κοινωνίας, ενώ το 15.8% τη θεωρούν «Λίγο ή Καθόλου» και ένα ίσο ποσοστό (15.8%) ως «Μέτριο» τμήμα. Παρόμοιες αντιλήψεις εκφράζονται και για 'άλλες εθνοτικές ομάδες στην Αυστραλία'. Έτσι, σχεδόν δυο στους τρεις εφήβους (64.6%) αποκρίθηκαν πως οι εθνικές και πολιτισμικές ομάδες στην Αυστραλία παίζουν «Πάρα Πολύ ή Πολύ» σημαντικό ρόλο στη χώρα. Σχεδόν το ένα πέμπτο (19.7%) αποκρίθηκε «Μέτρια» και τέλος, το 15.7% απάντησε «Λίγο ή Καθόλου». Η ερώτηση-πρόταση η οποία απαντήθηκε στη συνέχεια ήταν: 'Θεωρώ ότι στην Αυστραλία θεωρούμαστε περισσότερο ως Έλληνες παρά ως Αυστραλοί'. Λιγότεροι από τους μισούς εφήβους (47.7%) απάντησαν «Πάρα πολύ ή Πολύ», ενώ το 30% αποκρίθηκαν «Λίγο ή Καθόλου» και το 22.3% διάλεξαν την απάντηση «Μέτρια». Μια επιπρόσθετη ερώτηση-πρόταση, που απαντήθηκε από το δείγμα ήταν αν συμφωνούν ότι 'τα στερεότυπα για τις εθνοτικές ομάδες και η ξενοφοβία είναι πολύ χαμηλά στην Αυστραλία'. Πάνω από τα τρία πέμπτα των ερωτηθέντων (61.4%) συμφώνησαν «Πάρα πολύ ή Πολύ», ο ένας στους τέσσερις (25.2%) «Λίγο ή Καθόλου» και μια μικρότερη ομάδα (13.4%) «Μέτρια».

(vii) Ενδιαφέρον παραπέρα πληροφόρησης για θεσμούς και ζητήματα ελληνικότητας

Τα συναισθήματα των Ελληνοαυστραλών εφήβων απέναντι στους θεσμούς και φορείς ελληνικότητας προσδιορίζουν μέχρι ενός σημείου και το ενδιαφέρον τους για παραπέρα πληροφόρησή για αυτούς. Με γνώμονα τη λογική αυτή υποβλήθηκαν στο δείγμα σχετικές ερωτήσεις-προτάσεις. Η πρώτη ερώτηση στην οποία τοποθετήθηκαν ήταν: 'Θα ήθελα να μάθω περισσότερα για την ελληνική κουλτούρα και τις εθνοπολιτισμικές μου ρίζες'. Η στατιστική ανάλυση έδειξε πως περισσότεροι από δύο στους τρεις μαθητές (68.7%) απάντησαν ότι συμφωνούν «Πάρα πολύ ή Πολύ», το 16.7% αποκρίθηκαν «Μέτρια» και το 14.6% «Λίγο ή Καθόλου». Η δεύτερη ερώτηση ήταν 'θα ήθελα να μάθω περισσότερα πράγματα για τη σύγχρονη Ελλάδα'. Η πλειοψηφία του δείγματος (62.2%) συμφώνησε «Πάρα πολύ ή Πολύ», ένας στους πέντε (20.5%) «Μέτρια» και το 17.3% «Λίγο ή Καθόλου». Η τρίτη ερώτηση ήταν 'θα ήθελα να μάθω περισσότερα για τους Έλληνες της διασποράς'. Οι περισσότεροι έφηβοι (60.8%) αποκρίθηκαν «Πάρα πολύ ή Πολύ», ο ένας στους πέντε (20.4%) «Λίγο ή Καθόλου» και το 18.8% «Μέτρια». Η τέταρτη ερώτηση αφορούσε την Ορθόδοξη πίστη και συγκεκριμένα αν το δείγμα θα ήθελε να μάθει περισσότερα πράγματα για αυτήν. Περισσότεροι από τους μισούς εφήβους (52.1%) συμφώνησαν με την παραπάνω φράση «Πάρα πολύ ή Πολύ», το 26.7% συμφώνησαν «Λίγο ή Καθόλου» και το 21.2% «Μέτρια». Η πέμπτη ερώτηση ήταν 'θα ήθελα να μάθω περισσότερα για τον ελληνισμό στην Αυστραλία'. Η πλειοψηφία του δείγματος (63.7%) απάντησε πως συμφωνεί «Πάρα πολύ ή Πολύ», το 24.4% αποκρίθηκε ότι συμφωνεί «Λίγο ή Καθόλου» και το 11.9% συμφωνεί «Μέτρια». Στην έκτη ερώτηση οι μαθητές ρωτήθηκαν αν θα ήθελαν να μάθουν περισσότερα πράγματα για άλλους συνομηλικούς τους ελληνικής καταγωγής στη διασπορά και να επικοινωνήσουν μαζί τους. Οι προδιαθέσεις των περισσότερων εκδηλώνονται θετικές. Τα τρία πέμπτα των ερωτηθέντων (61.1%) απάντησαν ότι συμφωνούν «Πάρα πολύ ή Πολύ», το 19.6% αποκρίθηκαν «Μέτρια», ενώ ένα παρόμοιο ποσοστό (19.3%) απάντησαν «Λίγο ή Καθόλου». Στην έβδομη ερώτηση οι μαθητές του δείγματος ρωτήθηκαν αν θα ήθελαν να μάθουν περισσότερα για άλλες εθνοτικές ομάδες, που ζουν στην Αυστραλία. Περισσότεροι από τους μισούς μαθητές (55.8%) αποκρίθηκαν πως συμφωνούν «Πάρα πολύ ή Πολύ», το 22.3% απάντησαν «Λίγο ή Καθόλου» και ένα παρόμοιο ποσοστό (21.9%) αποκρίθηκαν «Μέτρια». Καταληκτικά, οι μαθητές ρωτήθηκαν αν είναι θετικοί στο να πληροφορήσουν και να ευαισθητοποιήσουν (μελλοντικά) τα παιδιά τους για την ελληνική τους καταγωγή. Οι στάσεις του δείγματος και σε αυτή την περίπτωση αποτυπώνονται θετικές. Δύο στους τρεις ερωτηθέντες (65.8%), αποκρίθηκαν πως συμφωνούν «Πάρα πολύ ή Πολύ», το 20.8% δήλωσαν ότι συμφωνούν «Μέτρια», ενώ ένα μικρότερο ποσοστό (13.4%) απάντησαν «Λίγο ή Καθόλου».

Ανακεφαλαιώνοντας και συζητώντας τις στάσεις του δείγματος απέναντι στους θεσμούς ελληνικότητας παρατηρούμε τα ακόλουθα:

Πρώτον, ο ρόλος της ελληνοαυστραλιανής οικογένειας στη διαμόρφωση της εθνοπολιτισμικότητας τους αναγνωρίζεται από το δείγμα, ως κυρίαρχος. Παράλληλα, οι Ελληνοαυστραλοί έφηβοι αισθάνονται τη γενικότερη υποστήριξη και συμπαράσταση της οικογένειας στη ζωή τους. Αυτό, έχει ιδιαίτερη σπουδαιότητα, αν ληφθεί υπόψη πως στη διάρκεια της εφηβικής ηλικίας αρχίζει η σταδιακή διαφοροποίησή τους από τις οικογενειακές συνήθειες. Επίσης, οι στάσεις του δείγματος για το θετικό ρόλο των οικογενειών τους αντανακλούν τα χαμηλά ποσοστά διαγενειακής έντασης.

Δεύτερο, η θετική διατύπωση των περισσότερων μαθητών ότι νιώθουν άνετα στο σχολείο και εισπράττουν υψηλό βαθμό αποδοχής της ελληνικότητάς τους, εκφράζει τον υψηλό βαθμό ενσωμάτωσής τους στην αυστραλιανή κοινωνία και στη σχολική τους κοινότητα. Εν τούτοις, η αποδοχή και ανοχή της διαφορετικότητας στο σχολικό περίγυρο δε συνεπάγεται αυτόματα και τη διαπολιτισμική αλληλεπίδραση μεταξύ διαφορετικών πολιτισμικών ταυτοτήτων.

Τρίτο, η θετική στάση των Ελληνοαυστραλών εφήβων για τα τμήματα ελληνικής γλώσσας που παρακολουθούν φανερώνει τα θετικά τους συναισθήματα πως ανήκουν στο περιβάλλον της ελληνικής τάξης, ως χώρου ελληνικής κοινωνικοποίησης με συνομήλικους.

Τέταρτο, οι αντιλήψεις των εφήβων για την Ελλάδα και τον ελλαδικό χώρο εκφράζονται μέσα από διαφοροποιημένες σκιαγραφήσεις και εικόνες, ενώ δεν υπάρχουν για την πλειοψηφία του δείγματος αντίστοιχα βιώματα και εμπειρίες για τη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα. Επίσης, οι στάσεις των Ελληνοαυστραλών εφήβων απέναντι στους ελλαδίτες εκφράζονται με θετικότητα, με ένα μεγάλο τμήμα να αναγνωρίζει τις κοινές πολιτισμικές αναφορές, αλλά και τις διαφορές. Ωστόσο, οι στάσεις αυτές απέναντι στην Ελλάδα και στους ελλαδίτες διέπονται από το στοιχείο του υποκειμενισμού, με δεδομένο ότι η πλειοψηφία του δείγματος δεν έχει ταξιδέψει στην Ελλάδα, ούτε έχει αλληλεπιδράσει εκτεταμένα με τους ελλαδίτες. Αλλά, οι αντιλήψεις τους εκφράζουν την έμμεση εμπειρία που αποκτούν μέσα από τις αφηγήσεις του οικογενειακού περιβάλλοντος.

Πέμπτο, η αντίληψη των Ελληνοαυστραλών μαθητών πως στα πλαίσια της ελληνοαυστραλιανής ομογένειας διατηρούνται ελληνικές αξίες, όπως το ελληνικό φιλότιμο και η ελληνική φιλοξενία έχει ρεαλιστική βάση, αν λάβουμε υπόψη ότι το φιλότιμο και ο εθελοντισμός αποτέλεσαν τη βάση της ελληνοαυστραλιανής συλλογικής ανάπτυξης. Παράλληλα, οι μαθητές προσδιορίζουν τη θέση της ελληνικής ομογένειας στην αυστραλιανή κοινωνία ως σημαντική, αντίληψη που εδραιώνει τα θετικά τους συναισθήματα για την ελληνοαυστραλιανή ομογένεια.

Έκτο, σύμφωνα με τους μαθητές, οι πολυπολιτισμικές ομάδες στην αυστραλιανή κοινωνία αποτελούν σημαντικό τμήμα της. Παράλληλα, είναι ρεαλιστική η εκτίμηση πως δεν έχει εμπεδωθεί πλατιά ο πολυπολιτισμός και δεν έχουν απομακρυνθεί τα ξενοφοβικά σύνδρομα.

β) Στάσεις που διαμορφώνονται για την Ελλάδα μέσα από οικογενειακές συζητήσεις

Οι προδιαθέσεις και στάσεις των Ελληνοαυστραλών εφήβων απέναντι στην Ελλάδα, στους θεσμούς και στους φορείς διαμόρφωσης της ελληνικότητάς τους διαμορφώνονται σε μεγάλο βαθμό από τις εμπειρίες και τα ακούσματα που προσλαμβάνουν μέσω των οικογενειών τους. Προκειμένου να διερευνηθούν εκτενέστερα οι στάσεις αυτές, οι μαθητές του δείγματος κλήθηκαν να τοποθετηθούν απέναντι σε τέσσερις προτάσεις σχετικά με τις αντιλήψεις που προβάλλονται από τους γονείς και τους παππούδες τους για τη σύγχρονη Ελλάδα, όπως διακρίνουμε και στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 6.8: Στάσεις Απέναντι στην Ελλάδα Μέσα από Οικογενειακές Συζητήσεις (Σε ποσοστά, N=329)

	Όταν συζητάς με τους γονείς / παππούδες για την Ελλάδα και την Αυστραλία συνήθως Βαθμός συμφωνίας: (5-4= Πάρα πολύ-Πολύ, 3=Μέτρια, 2-1=Λίγο-Καθόλου)	Γονείς			Παππούδες – γιαγιάδες		
		5-4	3	2-1	5-4	3	2-1
1	Προβάλλουν με μέτρο τα θετικά σημεία της Ελλάδας	55.7	17.3	27	50.5	26.1	23.3
2	Προβάλλουν ιδεαλιστικές απόψεις για την Ελλάδα	46.1	30.1	23.9	63.2	20.4	16.4
3	Προβάλλουν συχνά μια αρνητική εικόνα για την Ελλάδα	26.6	27.4	46	23	25.7	51.3
4	Ορισμένες φορές προβάλλουν ιδεαλιστικές απόψεις για την Ελλάδα ενώ άλλες φορές την επικρίνουν	28.8	30.7	40.5	42.1	24.4	33.5

Η πρώτη πρόταση απέναντι στην οποία τοποθετήθηκε το δείγμα ήταν αν στις συζητήσεις που έχουν για την Ελλάδα οι γονείς και οι παππούδες τους 'προβάλλουν με μέτρο τα θετικά σημεία της Ελλάδας'. Για τους γονείς προέκυψε «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλος βαθμός συμφωνίας με την παραπάνω πρόταση για το 55.7% του δείγματος. Αντίθετα, το 27% συμφώνησε «Λίγο ή Καθόλου» με την πρόταση αυτή και το 17.3% δήλωσε «Μέτρια» βαθμό συμφωνίας. Τα ποσοστά συμφωνίας για τους παππούδες απέναντι στην πρώτη πρόταση εμφανίζονται χαμηλότερα. Έτσι, οι μισοί από τους μαθητές (50.5%) συμφωνούν «Πάρα πολύ ή Πολύ», το 26.1% «Μέτρια» και το 23.3% «Λίγο ή Καθόλου».

Η δεύτερη πρόταση ήταν αν οι γονείς και οι παππούδες των μαθητών 'προβάλλουν ιδεαλιστικές απόψεις για την Ελλάδα (π.χ. ανωτερότητα ελληνικής κουλτούρας, ένδοξο ελληνικό παρελθόν)'. Τα ποσοστά συμφωνίας για τους γονείς ήταν: 46.1% «Πάρα πολύ ή Πολύ» μεγάλος βαθμός συμφωνίας. Επιπλέον, το 30.1% του δείγματος απάντησε «Μέτρια» και το 23.9% «Λίγο ή Καθόλου». Αντίθετα, τα ποσοστά συμφωνίας για τους παππούδες εμφανίζονται υψηλότερα. Σχεδόν τα δύο τρίτα του δείγματος (63.2%) συμφωνούν «Πάρα πολύ ή Πολύ» με την παραπάνω πρόταση, ενώ το ένα πέμπτο (20.4%) συμφωνεί «Μέτρια» και το 16.4% «Λίγο ή Καθόλου».

Η τρίτη πρόταση ήταν ότι οι γονείς και οι παππούδες 'προβάλλουν συχνά μια αρνητική εικόνα για την Ελλάδα'. Τα ποσοστά αποδοχής της πρότασης εκδηλώθηκαν χαμηλά, τόσο από για γονείς όσο και για

τους παππούδες των εφήβων. Αναλυτικότερα, τα ποσοστά συμφωνίας για τους γονείς ήταν τα εξής: το 46% των μαθητών απάντησε «Λίγο ή Καθόλου», το 27.4% «Μέτρια» και το 26.6% «Πάρα πολύ ή Πολύ». Παράλληλα, τα ποσοστά συμφωνίας για τους παππούδες ήταν: το 51.3% του δείγματος συμφώνησε «Λίγο ή Καθόλου», το 25.7% «Μέτρια» και το 23% «Πάρα πολύ ή Πολύ».

Η καταληκτική πρόταση ήταν πως οι γονείς και οι παππούδες 'ορισμένες φορές προβάλλουν ιδεαλιστικές απόψεις για την Ελλάδα ενώ άλλες φορές την επικρίνουν'. Τα ποσοστά των γονέων και των παππούδων διαφοροποιούνται σημαντικά. Πιο συγκεκριμένα, για τους γονείς προέκυψε η εξής εικόνα. Το 40.5% των εφήβων συμφωνεί «Λίγο ή Καθόλου» με την πρόταση αυτή, το 30.7% συμφωνεί «Μέτρια» και το 28.8% «Πάρα πολύ ή Πολύ». Αντίθετα, για τους παππούδες έχουμε: το 42.1% του δείγματος συμφωνεί «Πάρα πολύ ή Πολύ», το 33.5% «Λίγο ή Καθόλου» και το 24.4% συμφωνεί «Μέτρια».

Τα παραπάνω δείχνουν ότι οι μαθητές γίνονται οι αποδέκτες ποικίλων απόψεων για την Ελλάδα, από τους γονείς και τους παππούδες. Οι γονείς προβάλλουν πιο ισορροπημένα θετικές και αρνητικές εικόνες και απόψεις για την Ελλάδα. Αντίθετα, οι παππούδες και γιαγιάδες προβάλλουν κυρίως μια εξιδανικευμένη εικόνα για την Ελλάδα. Σε άλλες περιπτώσεις τα θετικά και επικριτικά μηνύματα εναλλάσσονται με συνέπεια να δημιουργείται σύγχυση εικόνων και αντίληψης για την ζωή τους στην Ελλάδα. Τα παραπάνω αποκτούν ιδιαίτερη σημασία αν ληφθεί υπόψη πως η αφηγηματικότητα της οικογένειας για την Ελλάδα, και ιδιαίτερα της πρώτης γενιάς, αποτελεί σημαντικό παράγοντα διαμόρφωσης των στάσεων του δείγματος απέναντι στην Ελλάδα. Ωστόσο, τα ακουστικά ερεθίσματα που προσλαμβάνουν από την οικογένεια δεν επαρκούν για να διαμορφώσουν πολύπλευρη γνώση για την Ελλάδα, τους ελλαδίτες και το σύγχρονο ελληνικό τρόπο ζωής. Παράλληλα, οι ιδεολογικές στάσεις του δείγματος απέναντι στην Ελλάδα διαμορφώνονται από το βαθμό ρεαλιστικής αλληλεπίδρασης με αυτήν αλλά και της ευρύτερης πληροφόρησης που αποκτούν.

γ) Θεσμοί και φορείς διαμόρφωσης της ελληνικότητας

Μια σημαντική διάσταση σε σχέση με τα εθνοτικά συναισθήματα των Ελληνοαυστραλών εφήβων είναι το πώς αξιολογούν το ρόλο και τη σπουδαιότητα των θεσμών, προσώπων και φορέων στη διαμόρφωση της ελληνικότητάς τους. Για το σκοπό αυτό επιλέχθηκαν επτά θεσμοί και φορείς ελληνικότητας, για τους οποίους οι ερωτηθέντες συμπλήρωσαν μια πεντάβαθμη κλίμακα, απαντώντας στην ερώτηση 'ποιοι από τους θεσμούς και φορείς που υπάρχουν στον επόμενο πίνακα επιδρούν σημαντικά στη διαμόρφωση της ελληνικότητάς σου;' Στον επόμενο πίνακα διακρίνονται οι θεσμοί αυτοί, αλλά και τα αποτελέσματα των στατιστικών αναλύσεων.

Πίνακας 6.9: Θεσμοί Φορείς και Παράγοντες Διαμόρφωσης και Επίδρασης της Ελληνικότητας (Σε ποσοστά, N=329)

	Βαθμός συμφωνίας: (5-4= Πάρα πολύ-Πολύ, 3=Μέτρια, 2-1=Λίγο-Καθόλου)	5-4	3	2-1
1	Οικογένεια	81.8	11.9	6.2
2	Εκτεταμένη οικογένεια	69.9	21.7	8.4
3	Ελληνικές τάξεις στο σχολείο	63.2	24.5	12.4
4	Ελλάδα	62.4	21.7	15.9
5	Ορθόδοξη εκκλησία	54.1	16.7	29.2
6	Ελληνικοί οργανισμοί και σύλλογοι	41.2	22.6	36.2
7	Φίλοι ελληνικής καταγωγής	40.9	33.6	25.2

Πρώτος σημαντικός θεσμός-φορέας ελληνικότητας αναδείχθηκε η άμεση 'οικογένεια'. Το 81.8% των εφήβων συμφωνεί ότι η οικογένειά τους παίζει «Πάρα πολύ ή Πολύ» σημαντικό ρόλο. Το 11.9% απάντησε ότι η επίδραση της οικογένειας είναι «Μέτρια» και το 6.2% «Λίγο ή Καθόλου». Δεύτερος σημαντικός θεσμός-φορέας ελληνικότητας σύμφωνα με τους μαθητές είναι η 'εκτεταμένη οικογένεια', φωτογραφίζοντας το ρόλο των παππούδων και άλλων συγγενών. Το 69.9% του δείγματος θεωρεί το ρόλο της ευρύτερης οικογένειας «Πάρα πολύ ή Πολύ» σημαντικό, το 21.7% «Μέτριο» και το 8.4% «Λίγο ή Καθόλου» σημαντικό. Στην τρίτη θέση σπουδαιότητας κατατάχθηκαν 'οι ελληνικές τάξεις στο σχολείο' με το 63.2% των ερωτηθέντων να θεωρεί το ρόλο τους «Πάρα πολύ ή Πολύ» σημαντικό. Επίσης, το 24.5% του δείγματος προσδιόρισε το ρόλο αυτό ως «Μέτριο» και το 12.4% απάντησε «Λίγο ή Καθόλου» σημαντικός ρόλος. Η 'Ελλάδα', ως θεσμός και φορέας διαμόρφωσης της ελληνικότητας αναδείχθηκε ο τέταρτος σημαντικός παράγοντας. Συγκεκριμένα, το 62.4% του δείγματος απάντησε «Πάρα πολύ ή Πολύ» σημαντικός ρόλος, το 21.7% «Μέτριος» ρόλος και το 15.9% «Λίγο ή Καθόλου» σημαντικός ρόλος. Στην πέμπτη θέση σημαντικότητας τοποθετήθηκε η 'Ορθόδοξη εκκλησία'. Πάνω από τους μισούς μαθητές (54.1%) αποκρίθηκαν πως ο ρόλος αυτός είναι «Πάρα πολύ ή Πολύ» σημαντικός. Επιπλέον, το 29.2% των μαθητών έδωσαν την απάντηση «Λίγο ή Καθόλου» σημαντικός ρόλος και το 16.7% είπαν ότι ο ρόλος της Ορθόδοξης εκκλησίας στη διάπλαση της ελληνικότητας είναι «Μέτριος». Στην επόμενη θέση κατατάχθηκαν οι 'ελληνικοί οργανισμοί και σύλλογοι'. Το 41.2% του δείγματος έδωσε την απάντηση «Πάρα πολύ ή Πολύ» σημαντικός ρόλος, το 36.2% αποκρίθηκε «Λίγο ή Καθόλου» σημαντικός ρόλος, ενώ το 22.6% προσδιόρισε το ρόλο αυτό ως «Μέτριο». Στην τελική θέση κατατάχθηκαν οι 'φίλοι ελληνικής καταγωγής'. Το 40.9% των εφήβων αποδέχεται το ρόλο των φίλων ως «Πάρα πολύ ή Πολύ» σπουδαίο παράγοντα διαμόρφωσης της ελληνικότητάς τους. Αντίθετα, το 33.6% χαρακτήρισε το ρόλο των φίλων «Μέτριο» και το 25.2% απάντησε πως ο ρόλος αυτός είναι «Λίγο ή Καθόλου» σημαντικός.

Αναλύοντας τα παραπάνω ευρήματα, είναι φανερό ότι οι Ελληνοαυστραλοί μαθητές αποδέχονται τον πολύπλευρο τρόπο δόμησης της ελληνικότητάς τους, με την άμεση οικογένεια να έχει πρωταγωνιστικό ρόλο, ενώ άλλοι παράγοντες όπως η εκτεταμένη οικογένεια και το ελληνικό σχολείο συμβάλλουν θετικά συμπληρωματικά. Διευκρινίζεται ωστόσο, πως στην παρούσα ερώτηση συμπεριλαμβάνονται ορισμένοι βασικοί θεσμοί διαμόρφωσης της ελληνικότητας, αλλά όχι όλοι, όπως για παράδειγμα τα ΜΜΕ και οι νεανικές αθλητικές ομάδες.

Ανακεφαλαιώνοντας, προκύπτει ότι οι στάσεις του δείγματος απέναντι σε θεσμούς, πρόσωπα και φορείς διάπλασης και ανάπτυξης της ελληνικής πολιτισμικής τους ταυτότητας εκδηλώνονται με πολυμορφία. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων αποδέχεται τον ουσιαστικό ρόλο των οικογενειών τους στην εθνοπολιτισμοποίησή τους. Επίσης, δύο στους τρεις μαθητές νιώθουν υπερηφάνεια για τις τάξεις των ελληνικών σπουδών που παρακολουθούν. Ταυτόχρονα, αισθάνονται ότι η εθνοπολιτισμικότητά τους είναι σεβαστή. Η Ελλάδα αποτελεί έννοια με πολλαπλούς συμβολισμούς για τους Ελληνοαυστραλούς εφήβους. Κυρίως την αποδέχονται ως χώρα καταγωγής τους, η οποία συνδέεται άμεσα με την οικογενειακή τους ιστορία και εκφράζουν έντονα συναισθήματα γι αυτήν. Παράλληλα, αποτελεί χώρο τουρισμού και διακοπών και την αφετηρία ενός πολιτισμού με μοναδική προσφορά στην παγκόσμια πολιτισμική κληρονομιά. Οι στάσεις του δείγματος απέναντι στην ελληνοαυστραλιανή ομογένεια διαπνέονται από υπερηφάνεια για τη διατήρηση των ελληνικών αξιών και του ελληνικού φιλότιμου. Θεωρούν πως η ελληνοαυστραλιανή ομογένεια αποτελεί αξιόλογο τμήμα της πολυπολιτισμικής αυστραλιανής κοινωνίας. Όσο αφορά την εθνοπολιτισμική τους ενημέρωση οι περισσότεροι Ελληνοαυστραλοί έφηβοι είναι πολύ θετικοί να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους για τη ελληνική τους καταγωγή και την ελληνική κουλτούρα. Το ενδιαφέρον τους μειώνεται για τους Έλληνες της διασποράς, το περιεχόμενο της Ορθόδοξης διδασκαλίας και την ενημέρωση για άλλες εθνοπολιτισμικές ομάδες στην Αυστραλία. Οι έφηβοι του δείγματος αναγνωρίζουν τον καθοριστικό ρόλο της άμεσης οικογένειας, των παππούδων και των διαγενειακών αλληλεπιδράσεων στην εθνοπολιτισμική τους διαμόρφωση. Επίσης, θεωρούν πολύ ευεργετικό το ρόλο της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης, στην εθνοπολιτισμική τους πληροφόρηση. Η Ελλάδα, ιδεολογικά, αποτελεί για τους Ελληνοαυστραλούς εφήβους τον πραγματικό και νοητό χώρο καταγωγής και κουλτούρας τους, αλλά με μικρή επιρροή στην καθημερινότητά τους και στη συγκρότηση του εθνοπολιτισμικού τους κεφαλαίου. Τέλος, θεωρούν ότι μικρότερο ρόλο στη διαμόρφωση της ελληνικότητάς τους διαδραματίζουν η Ορθόδοξη εκκλησία, οι συλλογικές οργανώσεις του ελληνισμού, αλλά και οι φιλίες με άλλους συνομηλικούς ελληνικής καταγωγής.

6.3 Τυπολογία Οικογενειών-Εθνοπολιτισμικά Συναισθήματα και Φύλο των Εφήβων

Στο παρόν στάδιο της εργασίας αναλύονται και παρουσιάζονται τα συναισθήματα και οι εθνοτικές στάσεις των Ελληνοαυστραλών εφήβων σε σχέση με την εθνοτική τυπολογία των οικογενειών τους, οι οποίες ανάλογα με την σύνθεσή τους διακρίνονται σε ομοεθνοτικές και διεθνικές. Παράλληλα, εξετάζονται τα συναισθήματα και οι εθνοτικές τους στάσεις σε συνάρτηση με το φύλο. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τη συμπλήρωση του σχετικού ερωτηματολογίου αναλύθηκαν με κατάλληλες στατιστικές τεχνικές για δύο ή περισσότερες μεταβλητές (πίνακες διασταύρωσης, έλεγχος χ^2 «chi square test», και συντελεστής συσχέτισης Pearson-co-efficient).

α) Τυπολογία οικογενειών και εθνοπολιτισμικά συναισθήματα των Ελληνοαυστραλών εφήβων

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τριάντα μεταβλητές, οι οποίες αποδίδουν μια συνοπτική εικόνα των εθνοπολιτισμικών στάσεων και συναισθημάτων των Ελληνοαυστραλών εφήβων, σε σχέση με την εθνοτική σύνθεση της οικογένειάς τους, ομοεθνοτικές και διεθνικές. Οι μεταβλητές κατηγοριοποιούνται με βάση τα ακόλουθα πέντε πεδία: i) εθνοπολιτισμικός αυτοπροσδιορισμός, ii) βασικές αξίες της ελληνικότητας, iii) εθνοπολιτισμική υπερηφάνεια και ελληνικότητα ως πλεονέκτημα και iv) στάσεις απέναντι στην οικογένεια, στις ελληνικές σπουδές, στο σχολείο, στην Ελλάδα, στην ελληνοαυστραλιανή παροικία, στην Αυστραλία και τέλος v) η πρόθεση των μαθητών για επιπλέον ενημέρωση πληροφόρηση για εθνοπολιτισμικά θέματα.

Πίνακας 6.10: Συνοπτική Εικόνα των Εθνοπολιτισμικών Στάσεων και Συναισθημάτων των Ελληνοαυστραλών Εφήβων με Βάση το Εθνοτικό Κριτήριο (Σε ποσοστά, N=329)

	Βαθμός Συμφωνίας (5-4=Πάρα πολύ, Πολύ)	Ομοεθνοτική οικογένεια	Διεθνική οικογένεια
	Μεταβλητές ελληνικότητας	5-4	5-4
1	Νιώθω Ελληνοαυστραλός	68.0	56.4
2	Νιώθω Έλληνας που ζει στην Αυστραλία	53.7	38.3
3	Νιώθω Ορθόδοξος	71.6	58.6
4	Νιώθω Αυστραλός ελληνικής καταγωγής	52.3	58.3
5	Νιώθω παγκόσμιος πολίτης	25.4	29.4
6	Νιώθω πολυπολιτισμικό πρόσωπο	34.4	40.2
7	Η στενή οικογενειακή ζωή είναι βασική ελληνική αξία	82.6	79.4
8	Η γνώση της ελληνικής γλώσσας είναι βασική ελληνική αξία	81.6	73.4
9	Η επαφή με τις ελληνικές παραδόσεις και γιορτές είναι βασική ελληνική αξία	79.2	73.6
10	Η κοινωνικοποίηση με άλλους Έλληνες είναι βασική ελληνική αξία	69.5	57.7
11	Η επαφή με τους ελληνικούς χορούς είναι βασική ελληνική αξία	56.4	45.4
12	Η ελληνική διατροφή είναι βασική ελληνική αξία	60.6	55.6
13	Ο εκκλησιασμός και η επαφή με Ορθόδοξη πίστη είναι βασική ελληνική αξία	52.6	44.8
14	Είμαι υπερήφανος για την ελληνική μου καταγωγή	89.2	81.2
15	Είμαι υπερήφανος για την Ορθόδοξη πίστη	77.1	66.3
16	Είμαι υπερήφανος για την αρχαία Ελλάδα	68.8	65.6
17	Είμαι υπερήφανος για τη σύγχρονη Ελλάδα	67.1	58.7
18	Είμαι υπερήφανος για τον πολυπολιτισμό στην Αυστραλία	59.5	61.7
19	Είμαι υπερήφανος για την ελληνοαυστραλιανή ομογένεια	56.5	49.7
20	Η ελληνικότητα είναι ξεκάθαρο πλεονέκτημα	81.2	73.2
21	Η οικογένειά μου με υποστηρίζει σημαντικά σε σχέση με την ελληνικότητά μου	89.2	77.2
22	Βρίσκω ενδιαφέροντα τα ελληνικά μαθήματα	64.7	57.7
23	Η ελληνικότητά μου είναι σεβαστή στο περιβάλλον του αγγλικού μου σχολείου	76.7	74.5
24	Η Ελλάδα είναι για μένα κυρίως τόπος καταγωγής	71.0	64.8
25	Η Ελλάδα είναι για μένα κυρίως τόπος διακοπών	50.6	48.8
26	Οι Ελληνοαυστραλοί περισσότερο μοιάζουν παρά διαφέρουν στην κουλτούρα με τους Ελλαδίτες	81.6	72.2
27	Οι Ελληνοαυστραλοί διατηρούν ικανοποιητικά τις ελληνικές παραδόσεις	81.1	73.1
28	Η ξενοφοβία είναι χαμηλή στην Αυστραλία	60.3	62.5
29	Θα ήθελα να μάθω περισσότερα πράγματα για την ελληνική κουλτούρα	72.7	64.7
30	Θα ήθελα να μάθω περισσότερα πράγματα για τη σύγχρονη Ελλάδα	67.1	57.3

Κατά την πρώτη συνολική εκτίμηση των αποτελεσμάτων διαπιστώνονται διαφοροποιήσεις μεταξύ των ομοεθνοτικών και διεθνικών μαθητών. Τα αποτελέσματα αυτά, από ποσοστιαία άποψη επιβεβαιώνουν ανάλογες διαφοροποιήσεις που καταγράφηκαν για τους δύο εθνοτικούς τύπους του δείγματος και στα προηγούμενα κεφάλαια. Διευκρινιστικά αναφέρουμε πως στον πίνακα παρουσιάζονται μόνο τα ποσοστά με υψηλό δείκτη σημαντικότητας (5-4, «Πάρα πολύ- πολύ σημαντικό»):

- **Εθνοπολιτισμικός αυτοπροσδιορισμός**

Η πρώτη σχετική παράμετρος εθνοπολιτισμικού αυτοπροσδιορισμού ήταν 'νιώθω Ελληνοαυστραλός'. Οι μαθητές από ομοεθνοτικές οικογένειες συγκέντρωσαν υψηλότερο ποσοστό σημαντικότητας (68%) σε σχέση με τους μαθητές από διεθνικές οικογένειες (56.4%). Η δεύτερη παράμετρος ήταν 'νιώθω Έλληνας που ζει στην Αυστραλία'. Οι ομοεθνοτικοί μαθητές πήραν ποσοστό 53.7%, ενώ οι διεθνικοί μαθητές ακολουθούν με ποσοστό 38.3%. Τρίτο, οι μαθητές ρωτήθηκαν αν νιώθουν 'Ορθόδοξοι'. Ένα μεγάλο ποσοστό των πληροφορητών από ομοεθνοτικές οικογένειες αποκρίθηκε καταφατικά (71.6%) και ακολουθούν με πιο χαμηλά ποσοστά οι μαθητές από διεθνικές οικογένειες (58.6%). Τέταρτο, οι μαθητές ρωτήθηκαν αν νιώθουν 'Αυστραλοί ελληνικής καταγωγής'. Υψηλότερο ποσοστό σημείωσαν οι μαθητές από διεθνικές οικογένειες (58.3%), ενώ οι μαθητές από ομοεθνοτικές οικογένειες έλαβαν χαμηλότερο ποσοστό (52.3%). Η επόμενη παράμετρος ήταν 'νιώθω παγκόσμιος πολίτης'. Υψηλότερα ποσοστά κατανεμήθηκαν επίσης στους διεθνικούς μαθητές (29.4%) έναντι των μαθητών από ομοεθνοτικές οικογένειες (25.4%). Η καταληκτική ερώτηση ήταν 'νιώθω πολυπολιτισμικό πρόσωπο'. Όπως προηγουμένως, οι μαθητές από διεθνικές οικογένειες κατέλαβαν υψηλότερα ποσοστά (40.2%) σε σύγκριση με τους μαθητές από ομοεθνοτικές οικογένειες (34.4%).

- **Βασικές αξίες της ελληνικότητας**

Οι διαφοροποιήσεις που παρατηρούνται μεταξύ μαθητών από ομοεθνοτικές και διεθνικές οικογένειες, αναφορικά με το τι συναισθάνονται ως κεντρικές αξίες της ελληνικότητας παρουσιάζουν διακύμανση ανάλογα με την παράμετρο. Η πρώτη παράμετρος στην οποία τοποθετήθηκαν οι έφηβοι ήταν αν η 'στενή οικογενειακή ζωή είναι βασική ελληνική αξία'. Οι ομοεθνοτικοί μαθητές πήραν υψηλότερο ποσοστό (82.6%), με τους διεθνικούς μαθητές να ακολουθούν (79.4%). Η δεύτερη παράμετρος αφορούσε τη 'γνώση της ελληνικής γλώσσας'. Το υψηλότερο ποσοστό πήραν οι μαθητές από ομοεθνοτικές οικογένειες (81.6%) και έπονται οι μαθητές από διεθνικές οικογένειες (73.4%). Η τρίτη παράμετρος που εξετάστηκε αφορούσε την 'επαφή με τις ελληνικές παραδόσεις και γιορτές'. Τα ποσοστά κατανεμήθηκαν ως εξής: Ελληνοαυστραλοί έφηβοι από ομοεθνοτικές οικογένειες ποσοστό 79.2% και διεθνικές οικογένειες 73.6%. Η τέταρτη παράμετρος ήταν 'κοινωνικοποίηση με άλλους Έλληνες'. Οι ομοεθνοτικοί μαθητές πήραν ποσοστό 69.5% και οι διεθνικοί μαθητές ακολουθούν με διαφορά πάνω από δέκα μονάδες (57.7%). Η πέμπτη παράμετρος σχετιζόταν με την 'ελληνική διατροφή', με τα εξής ποσοστά: Μαθητές από

ομοεθνοτικές οικογένειες ποσοστό 60.6% και μαθητές από διεθνικές οικογένειες 55.6%. Η επόμενη παράμετρος αφορούσε την 'επαφή με τους ελληνικούς χορούς'. Οι έφηβοι από ομοεθνοτικές οικογένειες κατέλαβαν ποσοστό 56.4%, ενώ οι έφηβοι από διεθνικές οικογένειες ποσοστό 45.4%. Η καταληκτική παράμετρος ήταν 'ο εκκλησιασμός και επαφή με την Ορθόδοξη πίστη'. Οι ομοεθνοτικοί μαθητές πήραν υψηλότερο ποσοστό (52.8%), σε σύγκριση με τους μαθητές από διεθνικές οικογένειες (44.8%).

- **Εθνοπολιτισμική υπερηφάνεια και η ελληνικότητα ως πλεονέκτημα**

Τα ποσοστά για το παραπάνω πεδίο παρουσιάζουν την ακόλουθη εικόνα, καταγράφοντας αξιοσημείωτο εύρος ποσοστιαίων διαφοροποιήσεων. Η πρώτη παράμετρος ήταν 'υπερηφάνεια για την ελληνική καταγωγή'. Μεγαλύτερη υπερηφάνεια αισθάνονται οι ομοεθνοτικοί μαθητές (89.2%) και ακολουθούν οι διεθνικοί μαθητές (81.2%). Η δεύτερη παράμετρος αφορούσε την 'υπερηφάνεια για την Ορθόδοξη πίστη', με χαμηλότερα ποσοστά σε σχέση με την προηγούμενη παράμετρο. Οι μαθητές από ομοεθνοτικές οικογένειες πήραν 77.1% και οι μαθητές από διεθνικές οικογένειες 66.3%. Η τρίτη παράμετρος ήταν 'υπερηφάνεια για την αρχαία Ελλάδα'. Οι μαθητές από ομοεθνοτικές οικογένειες πήραν υψηλότερα ποσοστά σημαντικότητας (68.8%) σε σχέση με τους μαθητές από διεθνικές οικογένειες (65.6%). Η τέταρτη παράμετρος αφορούσε την 'υπερηφάνεια για τη σύγχρονη Ελλάδα', με τους ομοεθνοτικούς μαθητές να έχουν υψηλότερα ποσοστά (67.1%), σε σύγκριση με τους διεθνικούς (58.7%). Η πέμπτη κατά σειρά παράμετρος αφορούσε 'την υπερηφάνεια για τον πολυπολιτισμό στην Αυστραλία'. Τα ποσοστά υπερηφάνειας για τους διεθνικούς μαθητές ήταν 61.7% και ακολουθούν οι ομοεθνοτικοί μαθητές με 59.5%. Η επόμενη παράμετρος ήταν η 'υπερηφάνεια για την ελληνοαυστραλιανή ομογένεια', με τους μαθητές από ομοεθνοτικές οικογένειες να προηγούνται σε ποσοστά (56.5%), ενώ, οι συνομήλικοί τους από διεθνικές οικογένειες έλαβαν χαμηλότερα ποσοστά (49.7%). Η τελική παράμετρος ήταν αν νιώθουν την 'ελληνικότητα ως ξεκάθαρο πλεονέκτημα στη ζωή τους'. Τα υψηλότερα ποσοστά σημειώθηκαν για τους μαθητές από ομοεθνοτικές οικογένειες (81.2%) και ακολουθούν οι μαθητές από διεθνικές οικογένειες (73.2%).

- **Στάσεις απέναντι στην οικογένεια, ελληνικές σπουδές, αγγλικό σχολείο, Ελλάδα, ελληνοαυστραλιανή παροικία, Αυστραλία και ξενοφοβία**

Η πρώτη παράμετρος που απαντήθηκε από τους μαθητές ήταν 'η οικογένειά μου με υποστηρίζει σημαντικά σε σχέση με την ελληνικότητά μου'. Το 89.2% των μαθητών από ομοεθνοτικές οικογένειες δήλωσε υψηλό βαθμό συμφωνίας με την παραπάνω πρόταση. Ενώ, τα ποσοστά συμφωνίας για τους μαθητές από διεθνικές οικογένειες έφθασαν στο 77.2%. Η δεύτερη παράμετρος ήταν 'βρίσκω ενδιαφέροντα τα ελληνικά μαθήματα'. Μεγαλύτερα ποσοστά σημαντικότητας πήραν οι μαθητές από ομοεθνοτικές οικογένειες, 64.7% και ακολουθούν οι μαθητές από διεθνικές οικογένειες 57.7%. Η τρίτη παράμετρος ήταν 'η ελληνικότητά μου είναι σεβαστή στο περιβάλλον του αγγλικού μου σχολείου'. Οι έφηβοι από ομοεθνοτικές οικογένειες συμφώνησαν με ποσοστά σημαντικότητας 76.7% και όσοι κατάγονται από διεθνικές οικογένειες έλαβαν χαμηλότερα ποσοστά (74.5%). Η τέταρτη παράμετρος ήταν 'η Ελλάδα είναι για μένα κυρίως τόπος

καταγωγής'. Τα ποσοστά σημαντικότητας για τους ομοεθνοτικούς μαθητές ήταν 71%, έναντι 64.8% για τους μαθητές από διεθνικές οικογένειες. Η πέμπτη παράμετρος ήταν 'η Ελλάδα είναι για μένα κυρίως τόπος διακοπών'. Η ομάδα που κατάγεται από ομοεθνοτικές οικογένειες πήρε ποσοστά σημαντικότητας 50.6% και όσοι αντιπροσωπεύουν τις διεθνικές οικογένειες έλαβαν 48.8%. Η έκτη παράμετρος ήταν 'οι Ελληνοαυστραλοί περισσότερο μοιάζουν παρά διαφέρουν στην κουλτούρα με τους Ελλαδίτες'. Θετικότεροι εμφανίζονται όσοι μαθητές εκπροσωπούν τις ομοεθνοτικές οικογένειες, με υψηλότερα ποσοστά σημαντικότητας (81.6%) σε σύγκριση με την ομάδα μαθητών από διεθνικές οικογένειες (72.2%). Η έβδομη παράμετρος εξέτασε τη γνώμη του δείγματος αν 'οι Ελληνοαυστραλοί διατηρούν ικανοποιητικά τις ελληνικές παραδόσεις'. Με υψηλότερα ποσοστά κατάφασης αποκρίθηκαν οι μαθητές από ομοεθνοτικές οικογένειες (81.1%) σε σύγκριση με τους μαθητές από διεθνικούς γάμους (73.1%). Η τελική παράμετρος ήταν 'η ξενοφοβία είναι χαμηλή στην Αυστραλία'. Οι διεθνικοί μαθητές δήλωσαν υψηλότερο ποσοστό συμφωνίας (62.5%), ενώ οι μαθητές από ομοεθνοτικές οικογένειες συμφώνησαν με ποσοστό 60.3%.

- **Επιπλέον ενημέρωση για εθνοπολιτισμικά ζητήματα**

Στη συνέχεια αποκρυπτογραφήθηκε η στάση του δείγματος απέναντι σε δυο παραμέτρους. Η πρώτη ήταν 'θα ήθελα να μάθω περισσότερα πράγματα για την ελληνική κουλτούρα'. Υψηλότερα ποσοστά συμφωνίας εκδηλώθηκαν από τους μαθητές των ομοεθνοτικών οικογενειών (72.7%), ενώ η ομάδα των διεθνικών πήρε χαμηλότερα ποσοστά (64.7%). Η δεύτερη παράμετρος ήταν 'θα ήθελα να μάθω περισσότερα πράγματα για τη σύγχρονη Ελλάδα'. Θετικότεροι εμφανίστηκαν οι ομοεθνοτικοί μαθητές, με ποσοστά συμφωνίας 67.1% και ακολούθησαν οι μαθητές που εκπροσωπούν τις διεθνικές οικογένειες (57.3%).

Συνοψίζοντας τα κυριότερα ευρήματα, παρατηρούμε τα ακόλουθα: μαθητές ομοεθνοτικών οικογενειών συγκρινόμενοι με μαθητές διεθνικών αυτοπροσδιορίζονται σε υψηλότερα ποσοστά ως Ορθόδοξοι, ως Ελληνοαυστραλοί, ως Έλληνες που ζουν στην Αυστραλία. Αντίθετα, οι έφηβοι διεθνικών οικογενειών αυτοταυτοποιούνται περισσότερο ως Αυστραλοί ελληνικής καταγωγής ή ως πολυπολιτισμικά άτομα. Τα συναισθήματα εθνοτικής υπερηφάνειας, τόσο των ομοεθνοτικών όσο και των διεθνικών εφήβων εμφανίζονται υψηλότερα για την αρχαία παρά για τη σύγχρονη Ελλάδα. Και οι δύο ομάδες μαθητών θεωρούν την ελληνικότητα περισσότερο ως πλεονέκτημα παρά μειονέκτημα στη ζωή τους. Θετική προδιάθεση εκδηλώθηκε και από τις δύο ομάδες σύγκρισης για τους φορείς εθνοπολιτισμοποίησής τους, ιδιαίτερα απέναντι στην οικογένεια και το ελληνικό σχολείο. Ο ρόλος αυτός αναδεικνύεται σημαντικός σε περιπτώσεις μαθητών από διεθνικούς γάμους, που δεν έχουν πλούσια βιώματα ελληνικότητας. Ισχυρή είναι επίσης η πεποίθηση ότι οι Ελληνοαυστραλοί διατηρούν τις ελληνικές παραδόσεις σε ικανοποιητικό βαθμό, αντίληψη που χαρακτηρίζει λιγότερο τους μαθητές διεθνικών οικογενειών. Οι μαθητές ομοεθνοτικών οικογενειών βλέπουν περισσότερα κοινά πολιτισμικά χαρακτηριστικά μεταξύ Ελλαδίων και Ελληνοαυστραλών, από τους μαθητές διεθνικών οικογενειών, με μικρές ωστόσο διαφοροποιήσεις..

β) Ο παράγοντας φύλο, τα εθνοπολιτισμικά συναισθήματα και οι εθνοπολιτισμικές στάσεις

Στο σημείο αυτό της εργασίας αναλύονται τα συναισθήματα του δείγματος και οι εθνοτικές του στάσεις απέναντι στους θεσμούς πολιτισμοποίησής του σε συνάρτηση με το φύλο τους. Τα αποτελέσματα των στατιστικών αναλύσεων παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 6.11: Συνοπτική Εικόνα των Εθνοπολιτισμικών Στάσεων και Συναισθημάτων των Ελληνοαυστραλών Εφήβων με Βάση το Κριτήριο Φύλου (Σε ποσοστά, N=329)

	Βαθμός Συμφωνίας 5-4=Πάρα πολύ, Πολύ	Κορίτσια	Αγόρια
	Μεταβλητές ελληνικότητας	5-4	5-4
1	Νιώθω Ελληνοαυστραλός	62.9	61.5
2	Νιώθω Έλληνας που ζει στην Αυστραλία	47.2	45.4
3	Νιώθω Ορθόδοξος	66.1	64.1
4	Νιώθω Αυστραλός ελληνικής καταγωγής	55.9	54.7
5	Νιώθω παγκόσμιος πολίτης	26.6	27.8
6	Νιώθω πολυπολιτισμικό πρόσωπο	37.6	37
7	Η στενή οικογενειακή ζωή είναι βασική ελληνική αξία	81.6	80.4
8	Η γνώση της ελληνικής είναι βασική ελληνική αξία	78.3	76.7
9	Η επαφή με τις ελληνικές παραδόσεις και γιορτές είναι βασική ελληνική αξία	76.8	76.0
10	Η κοινωνικοποίηση με άλλους Έλληνες είναι βασική ελληνική αξία	64.2	63.0
11	Η επαφή με τους ελληνικούς χορούς είναι βασική ελληνική αξία	51.9	49.9
12	Η ελληνική διατροφή είναι βασική ελληνική αξία	59.3	57.5
13	Ο εκκλησιασμός και η επαφή με Ορθόδοξη πίστη είναι βασική ελληνική αξία	49.5	47.9
14	Είμαι υπερήφανος για την ελληνική μου καταγωγή	86.0	84.8
15	Είμαι υπερήφανος για την Ορθόδοξη πίστη	72.9	70.5
16	Είμαι υπερήφανος για την αρχαία Ελλάδα	67.4	67.0
17	Είμαι υπερήφανος για τη σύγχρονη Ελλάδα	63.7	62.1
18	Είμαι υπερήφανος για τον πολυπολιτισμό στην Αυστραλία	60.8	60.4
19	Είμαι υπερήφανος για την ελληνοαυστραλιανή ομογένεια	53.9	52.3
20	Η ελληνικότητα είναι πλεονέκτημα	78	76.4
21	Η οικογένειά μου με υποστηρίζει σημαντικά σε σχέση με την ελληνικότητά μου	83.6	82.8
22	Βρίσκω ενδιαφέροντα τα ελληνικά μαθήματα	62.2	60.2
23	Η ελληνικότητά μου είναι σεβαστή στο περιβάλλον του σχολείου μου	75.8	75.4
24	Η Ελλάδα είναι για μένα κυρίως τόπος καταγωγής	68.3	67.5
25	Η Ελλάδα είναι για μένα κυρίως τόπος διακοπών	49.5	49.7
26	Οι Ελληνοαυστραλοί περισσότερο μοιάζουν παρά διαφέρουν στην κουλτούρα με τους Ελλαδίτες	77.5	76.3
27	Οι Ελληνοαυστραλοί διατηρούν ικανοποιητικά τις ελληνικές παραδόσεις	77.9	76.3
28	Η ξενοφοβία είναι χαμηλή στην Αυστραλία	60.8	62.0
29	Θα ήθελα να μάθω περισσότερα πράγματα για την ελληνική κουλτούρα	69.5	67.9
30	Θα ήθελα να μάθω περισσότερα πράγματα για τη σύγχρονη Ελλάδα	63.2	61.2

Πιο συγκεκριμένα η εικόνα που προέκυψε από τις αναλύσεις είναι η παρακάτω.

- **Εθνοπολιτισμικός αυτοπροσδιορισμός**

Η στατιστική ανάλυση με τη χρήση των διμεταβλητών παραγόντων οδήγησε στις ακόλουθες διαπιστώσεις: Πρώτο, το 66.1% των κοριτσιών και το 64.1% των αγοριών απάντησαν 'νιώθω Ορθόδοξος'. Δεύτερο, το 62.9% των κοριτσιών και το 61.5% των αγοριών δήλωσαν 'νιώθω Ελληνοαυστραλός'. Τρίτο, το 55.9% των κοριτσιών και το 54.7% των αγοριών απάντησαν 'νιώθω Αυστραλός ελληνικής καταγωγής'. Τέταρτο, το 47.2% των κοριτσιών και το 45.4% των αγοριών έδωσαν την απάντηση 'Έλληνας που ζει στην Αυστραλία'. Πέμπτο, το 37.6% των κοριτσιών και το 37% των αγοριών αποκρίθηκαν 'νιώθω πολυπολιτισμικό πρόσωπο', δηλαδή θεωρούν πως η εθνοτική τους συγκρότηση συλλέγει στοιχεία από περισσότερες από δύο κουλτούρες. Έκτο, το 27.8% των αγοριών και το 26.6% των κοριτσιών απάντησαν θετικά στην παράμετρο 'νιώθω παγκόσμιος πολίτης'.

- **Βασικές αξίες της ελληνικότητας**

Διαφοροποιήσεις μικρής κλίμακας σημειώνονται μεταξύ των δύο φύλων και στο τι αισθάνονται και αποδέχονται ως βασικές αξίες της ελληνικότητας, απέναντι σε επτά παραμέτρους - δείκτες ελληνικότητας. Η ανάλυση των διμεταβλητών παραγόντων οδήγησε στις επόμενες διαπιστώσεις: Πρώτη αξία αναδείχθηκε η 'στενή οικογενειακή ζωή', για το 81.6% των κοριτσιών και το 80.4% των αγοριών. Δεύτερη κατά σειρά αξία βρέθηκε η 'γνώση της ελληνικής και επικοινωνιακή δεξιότητα στα ελληνικά', για το 78.3% των κοριτσιών και το 76.7% των αγοριών. Στην τρίτη θέση τοποθετήθηκε η 'επαφή με τις ελληνικές παραδόσεις και γιορτές', για το 76.8% των κοριτσιών και το 76% των αγοριών. Στην τέταρτη θέση σημαντικότητας κατανεμήθηκε η 'κοινωνικοποίηση με άλλους Έλληνες' για το 64.2% των κοριτσιών και το 63% των αγοριών. Η 'επαφή με τους ελληνικούς χορούς' διακρίθηκε ως η πέμπτη σημαντικότερη αξία, για το 51.9% των κοριτσιών και το 49.9% των αγοριών. Στην έκτη θέση τοποθετήθηκε η 'ελληνική διατροφή', για το 59.3% των κοριτσιών και το 57.5% των αγοριών. Στη τελική θέση κατανεμήθηκε ο 'εκκλησιασμός και επαφή με την Ορθόδοξη πίστη, για το 49.5% των κοριτσιών και το 47.9% των αγοριών.

- **Εθνοπολιτισμική υπερηφάνεια και η ελληνικότητα ως πλεονέκτημα**

Η εθνοπολιτισμική υπερηφάνεια αποτελεί βασικό γνώρισμα και των δυο φύλων. Τα συγκεκριμένα ποσοστά αποτυπώθηκαν ως εξής, ανά πεδίο. Πρώτο, το 86% των κοριτσιών και το 84.8% των αγοριών δήλωσαν υπερηφάνεια για την 'ελληνική καταγωγή' τους. Δεύτερο, το 72.9% των κοριτσιών και το 70.5% των αγοριών απάντησαν ότι νιώθουν υπερηφάνεια για την 'Ορθόδοξη πίστη'. Τρίτο, το 67.4% των κοριτσιών και το 67% των αγοριών αισθάνονται υπερήφανα για την 'αρχαία Ελλάδα'. Τέταρτο, το 63.7% των κοριτσιών και το 62.1% των αγοριών είπαν πως είναι υπερήφανα για τη 'σύγχρονη Ελλάδα'. Πέμπτο, το 60.8% των κοριτσιών και το 60.4% των αγοριών νιώθουν υπερηφάνεια για 'τον πολυπολιτισμό στην Αυστραλία'. Έκτο, το 53.9% κοριτσιών και το 52.3% των αγοριών αισθάνονται υπερήφανα για 'την ελληνοαυστραλιανή ομογένεια'. Τέλος, το 78% των κοριτσιών και το 76.4% των αγοριών απάντησαν ότι εκλαμβάνουν την ελληνικότητά τους ως σαφές και ξεκάθαρο πλεονέκτημα στη ζωή τους.

- **Στάσεις απέναντι στην οικογένεια, ελληνικές σπουδές, αγγλικό σχολείο, Ελλάδα, ελληνοαυστραλιανή παροικία, Αυστραλία και ξενοφοβία**

Η στατιστική ανάλυση με τη χρήση των διμεταβλητών έδειξε θετική στάση και των δύο φύλων για τους θεσμούς και φορείς εθνοπολιτισμικής τους διαμόρφωσης, όπως δείχνουν οι ποσοστώσεις. Πρώτον, το 83.6% των κοριτσιών και το 82.8% των αγοριών απάντησαν ότι η 'οικογένεια τους υποστηρίζει σημαντικά σε σχέση με την ελληνικότητά τους'. Δεύτερο, το 62.2% των κοριτσιών και το 60.2% των αγοριών απάντησαν πως 'βρίσκουν ενδιαφέροντα τα ελληνικά μαθήματα που παρακολουθούν'. Τρίτο, το 75.8% των αγοριών και το 75.4% των κοριτσιών δήλωσαν ότι 'η ελληνικότητά τους είναι σεβαστή στο περιβάλλον του αγγλικού τους σχολείου'. Τέταρτο, το 68.3% των κοριτσιών και το 67.5% των αγοριών χαρακτήρισαν την 'Ελλάδα κυρίως ως τόπο καταγωγής τους'. Πέμπτο, το 49.7% των αγοριών και το 49.5% των κοριτσιών προσδιόρισαν την 'Ελλάδα κυρίως ως τόπο διακοπών'. Έκτο, το 77.5% των κοριτσιών και το 76.3% των αγοριών αποκρίθηκαν ότι 'οι Ελληνοαυστραλοί περισσότερο μοιάζουν παρά διαφέρουν με τους ελλαδίτες'. Έβδομο, το 77.9% των κοριτσιών και το 76.3% των αγοριών υποστήριξαν πως 'οι Ελληνοαυστραλοί διατηρούν ικανοποιητικά τις ελληνικές παραδόσεις'. Τέλος, το 62% των αγοριών και το 60.8% των κοριτσιών δήλωσαν ότι 'η ξενοφοβία είναι χαμηλή στην Αυστραλία'.

- **Παραπέρα πληροφόρηση για εθνοπολιτισμικά ζητήματα**

Και τα δύο φύλα εξέφρασαν θετικότερη στάση για παραπέρα πληροφόρηση, πρώτον για την ελληνική κουλτούρα και δεύτερο για τη σύγχρονη Ελλάδα. Αναλυτικότερα, το 69.5% των κοριτσιών και το 67.9% των αγοριών απάντησαν πως θα ήθελαν να μάθουν περισσότερα για την ελληνική κουλτούρα. Επιπλέον, το 63.2% των κοριτσιών και το 61.2% των αγοριών αποκρίθηκαν με θετικότητα για παραπέρα πληροφόρηση για τη 'σύγχρονη Ελλάδα'.

Καταλήγοντας, τα εθνοπολιτισμικά συναισθήματα και οι εθνοτικές στάσεις των αγοριών και των κοριτσιών δεν παρουσιάζουν μεταξύ τους αξιοπρόσεκτες διαφοροποιήσεις. Οι μικρές αποκλίσεις υπέρ των κοριτσιών εκφράζουν το θετικό ρόλο της οικογενειακής αγωγής και αντιλήψεων στην κατεύθυνση αυτή.

6.4 Εθνοπολιτισμικά Συναισθήματα και Βασικοί Παράγοντες

Στο παρόν τμήμα της εργασίας παρουσιάζονται οι αλληλοσυσχετίσεις των συναισθημάτων και των στάσεων του δείγματος για τους φορείς και θεσμούς εθνοπολιτισμοποίησής του. Επιπρόσθετα, τα εθνοπολιτισμικά συναισθήματα και οι εθνοτικές στάσεις αλληλοσυσχετίζονται με 12 επιλεγμένες κεντρικές παραμέτρους, που αναλύθηκαν προηγουμένως. Διευκρινιστικά αναφέρουμε ότι εξαιτίας του μεγάλου εύρους των αλληλοσυσχετίσεων που πραγματοποιήθηκαν δεν παρουσιάζονται συνολικά σε πίνακα. Τα στατιστικά εργαλεία ανάλυσης που χρησιμοποιήθηκαν για τις αλληλοσυσχετίσεις ήταν ο συντελεστής συσχέτισης Pearson co-efficient και ο έλεγχος προσαρμοστικότητας (χ^2 - Chi square tests).

Οι περισσότερες αλληλοσυσχετίσεις, που αφορούσαν τα εθνοτικά συναισθήματα του δείγματος και τις εθνοτικές τους στάσεις απέναντι σε φορείς ελληνικότητας έδειξαν πως υπάρχει μέτρια θετική συσχέτιση. Μεταξύ των σημαντικότερων αλληλοσυσχετίσεων ήταν οι ακόλουθες:

- α) η υπερηφάνεια για την ελληνική καταγωγή με τον αυτοχαρακτηρισμό Ελληνοαυστραλός (.782**),
- β) η στενή οικογενειακή ζωή, ως βασική εθνοπολιτισμική αξία με την υποστήριξη της οικογένειας στη μετάδοση της ελληνικότητας στους εφήβους (.679**),
- γ) οι ελληνικές παραδόσεις, ως βασική εθνοπολιτισμική αξία με την ελληνικότητα, ως πλεονέκτημα (.674**),
- δ) η υποστήριξη της οικογένειας στη μετάδοση της ελληνικότητας στους εφήβους με τις ελληνικές παραδόσεις, ως βασική εθνοπολιτισμική αξία (.664**),
- ε) η υποστήριξη της οικογένειας στη μετάδοση της ελληνικότητας στους εφήβους με τον αυτοχαρακτηρισμό Ελληνοαυστραλός (.643**),
- στ) η υπερηφάνεια για την Ορθοδοξία με τον αυτοχαρακτηρισμό Ορθόδοξος (.639**),
- ζ) ο αυτοχαρακτηρισμός Έλληνας που ζει στην Αυστραλία με την ελληνική γλώσσα ως βασική εθνοπολιτισμική αξία (.626**).

Ενδιαφέρον παρουσίασαν τα αποτελέσματα που προέκυψαν με τη χρήση του στατιστικού εργαλείου έλεγχος προσαρμοστικότητας (χ^2 - chi square test). Συνολικά, πραγματοποιήθηκαν 465 αλληλοσυσχετίσεις παραμέτρων που αφορούσαν εθνοπολιτισμικά συναισθήματα, στις οποίες βρέθηκαν τα ακόλουθα: Στο 36.7% των περιπτώσεων το επίπεδο σημαντικότητας ήταν $p < 0.1$. Στο 15.5% των περιπτώσεων το επίπεδο σημαντικότητας ήταν $p < 0.5$. Ενώ, στο υπόλοιπο 47.8% η στατιστική σημαντικότητα ήταν $p > 0.5$, δηλαδή δεν παρατηρήθηκαν θετικές αλληλοσυσχετίσεις. Τα παραπάνω στατιστικά ευρήματα δείχνουν ότι οι περισσότερες παράμετροι εθνοπολιτισμικών συναισθημάτων παρουσιάζουν χαμηλή αλληλοσυσχέτιση. Οι παράμετροι με το μεγαλύτερο αριθμό αλληλοσυσχετίσεων ήταν α) 'ο εθνοτικός αυτοπροσδιορισμός Ελληνοαυστραλός' με ένδεκα σημαντικές ή πολύ σημαντικές αλληλοσυσχετίσεις ($p < 0.01$), - σε σύνολο είκοσι εννιά αλληλοσυσχετίσεων, β) 'η στενή οικογενειακή ζωή' με εννέα σημαντικές ή πολύ σημαντικές αλληλοσυσχετίσεις ($p < 0.01$) και γ) 'η υπερηφάνεια ελληνικής καταγωγής' (εφτά σημαντικές ή πολύ σημαντικές αλληλοσυσχετίσεις, $p < 0.01$). Αντίθετα, οι παράμετροι εθνοπολιτισμικών συναισθημάτων με τις λιγότερες αλληλοσυσχετίσεις με άλλες παραμέτρους ήταν α) 'η θετική στάση για παραπέρα πληροφόρηση για τη σύγχρονη Ελλάδα', με οχτώ αλληλοσυσχετίσεις με χαμηλό δείκτη $p > 0.05$, β) 'ο αυτοχαρακτηρισμός παγκόσμιος πολίτης' με επτά χαμηλές αλληλοσυσχετίσεις $p > 0.05$ και γ) 'η πεποίθηση πως η ξеноφοβία στην Αυστραλία είναι χαμηλή' με έξι αλληλοσυσχετίσεις χαμηλού επιπέδου ($p > 0.05$) σε σύνολο είκοσι εννέα αλληλοσυσχετίσεων.

Πιο διευρυμένη εικόνα αποκτούμε μέσα από τις αλληλοσυσχετίσεις των εθνοπολιτισμικών συναισθημάτων με την οικογενειακή εθνοπολιτισμική συμπεριφορά, με τη βοήθεια της στατιστικής μεθόδου σύγκρισης

διμεταβλητών «Pearson co-efficient και χ^2 . Επιλέχτηκαν οι ακόλουθες οικογενειακές παράμετροι για τη διεξαγωγή αλληλοσυσχετίσεων: i) στενή οικογενειακή ζωή, ii) σπουδαιότητα ελληνικής κουλτούρας στην οικογένεια, iii) σπουδαιότητα ελληνικής γλώσσας στην οικογένεια, iv) σπουδαιότητα Ορθόδοξης πίστης στην οικογένεια, v) ελληνική διατροφή, και vi) κοινωνικοποίηση της οικογένειας με άλλους Έλληνες.

Παρόμοια, η στατιστική μέθοδος σύγκρισης διμεταβλητών «Pearson co-efficient και χ^2 υιοθετήθηκε για τη διεξαγωγή αλληλοσυσχετίσεων μεταξύ εθνοπολιτισμικών συναισθημάτων και πρακτικών ελληνικότητας του δείγματος. Οι παράμετροι αυτές πρακτικών ελληνικότητας ήταν: i) επικοινωνία στα ελληνικά με μέλη της οικογένειας, ii) παρακολούθηση ελληνικού σχολείου, iii) συχνός εκκλησιασμός, iv) ελληνικοί παραδοσιακοί χοροί, v) ταξίδια στην Ελλάδα και vi) φίλοι ελληνικής καταγωγής. Συνολικά πραγματοποιήθηκαν 348 αλληλοσυσχετίσεις. Μόνο στο 12.1% των περιπτώσεων οι αλληλοσυσχετίσεις ήταν πολύ υψηλές ή υψηλές ($p < 0.01$), ενώ στο 32.7% των περιπτώσεων διαπιστώθηκε μέτρια συνάφεια ($p < 0.05$). Για περισσότερες από τις μισές των περιπτώσεων (55.2%) οι αλληλοσυσχετίσεις ήταν αρνητικές ή ουδέτερες ($p > 0.05$). Οι αναλύσεις έδειξαν ότι η υψηλότερη συνάφεια αφορούσε τις ακόλουθες οχτώ αλληλοσυσχετίσεις:

- α) η αξία που αποδίδουν οι μαθητές στη στενή οικογενειακή ζωή ως πυρηνικού χαρακτηριστικού της ελληνικής κουλτούρας με το κοινό χρόνο των μελών της οικογένειας μεταξύ τους και των κοινών τους δραστηριοτήτων (.697**),
- β) η υπερηφάνεια για την ελληνική καταγωγή με την πεποίθηση των μαθητών για τη σπουδαία θέση της ελληνικής κουλτούρας στην οικογενειακή τους ζωή (.688**),
- γ) η υποστήριξη της οικογένειας στη μετάδοση της ελληνικότητας στους εφήβους με το κοινό χρόνο των μελών της οικογένειας μεταξύ τους και των κοινών τους δραστηριοτήτων (.681**),
- δ) ο αυτοχαρακτηρισμός των μαθητών ως Ορθόδοξοι με την πεποίθησή τους για τη σπουδαία θέση της Ορθόδοξης πίστης στην οικογένεια (.677**),
- ε) η αξία που αποδίδουν οι μαθητές στη γνώση της ελληνικής γλώσσας με την πεποίθησή τους για την επικοινωνία στα ελληνικά με μέλη της οικογένειας (.673**),
- στ) η γνώση δημοτικών χορών από τους μαθητές με την αξία που αποδίδουν στους δημοτικούς χορούς, ως σημαντικό εκδηλωτικό χαρακτηριστικό της ελληνικότητας (.661**), και
- ζ) η φιλία των μαθητών με άλλα Ελληνόπουλα με την αξία που αποδίδουν στην κοινωνικοποίηση με άλλους Έλληνες, ως βασικού στοιχείου ελληνικότητας (.654**).

Μέσα από τις παραπάνω αλληλοσυσχετίσεις αλλά και από τις υπόλοιπες με υψηλό δείκτη συνάφειας, προέκυψε σημαντική συσχέτιση μεταξύ ομόνυμων πρακτικών και συναισθημάτων. Η σπουδαιότητα της ελληνικής γλώσσας, ως δείκτης ελληνικότητας, συσχετίζεται θετικά με τη χρήση της στην οικογένεια αλλά και την παρακολούθηση ελληνικών σπουδών. Άλλο παράδειγμα αλληλοσυσχέτισης είναι ο κοινός χρόνος μεταξύ των μελών της οικογένειας με την πεποίθηση των μαθητών ότι η στενή οικογενειακή ζωή αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό της ελληνικής κουλτούρας. Επίσης, η στάση των μαθητών απέναντι στην ελληνική

διατροφή, ως δείκτη ελληνικότητας, συσχετίζεται θετικά με τη σπουδαιότητα της ελληνικής διατροφής στην οικογένεια.

Συνοψίζοντας τα αποτελέσματα των συσχετίσεων, διαπιστώθηκε ότι στην πλειονότητα των αλληλοσυσχετίσεων προέκυψαν μέτριοι και χαμηλοί δείκτες συνάφειας. Σημαντική είναι η συσχέτιση της εθνοπολιτισμικής οικογενειακής ζωής και των πρακτικών ελληνικότητας του δείγματος, με τα εθνοπολιτισμικά του συναισθήματα και τις στάσεις του για τους θεσμούς ελληνικότητας. Οι πρακτικές και τα συναισθήματα ελληνικότητας βρίσκονται σε διαρκή αλληλεξάρτηση και ανατροφοδότηση μεταξύ τους. Συνολικά, στη διάρκεια της εργασίας μελετήθηκε μερικώς η συμβολή του οικογενειακού θεσμού στην εθνοπολιτισμική διαμόρφωση των Ελληνοαυστραλών εφήβων. Παράλληλα, εξετάστηκαν οι εθνοπολιτισμικές πρακτικές του δείγματος και τα επίπεδα χρήσης της ελληνικής γλώσσας. Επίσης, μελετήθηκαν και αναλύθηκαν παράμετροι που σχετίζονται με τα συναισθήματα ελληνικότητας του δείγματος και τις στάσεις τους απέναντι σε βασικούς θεσμούς εθνοπολιτισμικής τους διαμόρφωσης. Σύμφωνα με τα ευρήματα, τα συναισθήματα και οι στάσεις του δείγματος απέναντι στους θεσμούς εθνοπολιτισμοποίησής τους εκδηλώνονται πολύμορφα. Στη συντριπτική τους πλειοψηφία αποτυπώνονται με θετικότητα. Οι Ελληνοαυστραλοί έφηβοι ακόμα και αν δεν έχουν συστηματική επαφή με τον ελληνικό τρόπο ζωής εκφράζουν θετικά συναισθήματα για τους θεσμούς εθνοπολιτισμικής καλλιέργειας. Σημαντικό εύρημα αποτέλεσε το γεγονός ότι δεν παρατηρήθηκαν διαπολιτισμικές εντάσεις και συγκρούσεις μεταξύ των διαφορετικών αξιών που προσλαμβάνουν οι Ελληνοαυστραλοί έφηβοι από το στενό οικογενειακό αλλά και τον ευρύτερο κοινωνικό τους περίγυρο.

Στη συνέχεια της εργασίας η εθνοπολιτισμικότητα των Ελληνοαυστραλών εφήβων προσεγγίζεται σε συνάρτηση με το ρόλο των σχολείων στην εθνοπολιτισμοποίησή τους και στη μετάδοση εθνοπολιτισμικών γνώσεων.